

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT BY USING THE FOUR IDDHIPADA PRINCIPLE TO UPGRADE LEARNING PROFICIENCY OF WIANGHAENGPARIYATSUKSA SCHOOL

PHICHAILUK MUANGMOON

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา**
ชื่อนักศึกษา	:	**พิชัยลักษณ์ เมืองมูล**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ. ดร.**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร.**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ .....
(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(ดร. ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....
(พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร.)

กรรมการ .....
(พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.)

กรรมการ .....
(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แตงจวง)

กรรมการ .....
(ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Topic	:	Guidelines for the Development of Learning Management by Using the Four Iddhipada Principle to Upgrade Learning Proficiency of Wianghaengpariyatsuksa School
Student's Name	:	Phichailuk Muangmoon
Degree Sought	:	Master of Education
Program	:	Educational Administration
Academic Year	:	2024
Advisor	:	Phrakhruvititsasanatorn, Asst. Prof. Dr.
Co-Advisor	:	Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education .....
(Phrakhrusriveerakhunsunthon, Asst.Prof.Dr.)

Thesis Committee :

Chairman .....
(Dr. Prapatpong Senarith)

Member (Advisor) .....
(Phrakhruvititsasanatorn, Asst.Prof.Dr.)

Member .....
(Phramaha Sakun Mahavīro, Asst.Prof.Dr.)

Member .....
(Prof.Dr. Phasina Tangchuang)

Member .....
(Dr. Chatchai Sirikulpan)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา**
ชื่อนักศึกษา	:	**พิชัยลักษณ์ เมืองมูล**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2567**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ. ดร.**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร.**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ : 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 รูป ครูปฏิบัติการ 4 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา 3 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ กรอบการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ ด้านการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากร ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา พบว่ามีแนวทาง ดังนี้ 1.แนวทางการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา โดยบูรณาการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างจริงจัง ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 และ 2.แนวทางการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ประการ ประกอบด้วย ฉันทะ : การมีใจรัก วิริยะ : พากเพียรทำ จิตตะ : เอาจิตฝักใฝ่ และ วิมังสา : ใช้ปัญญาในการพิจารณาตรวจสอบ

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการเรียนรู้, หลักธรรมอิทธิบาท 4

ABSTRACT

Thematic Topic	**:**	**Guidelines for The Development of Learning Management By Using The Four Iddhipada Principle to Upgrade Learning Proficiency of Wianghaengpariyatsuksa School**
Student's Name	**:**	**Phichailuk Muangmoon**
Degree Sought	**:**	**Master of Education**
Program	**:**	**Educational Administration**
Academic Year	**:**	**2024**
Advisor	**:**	**Phrakhruvititsasanatorn, Asst. Prof. Dr.**
Co-Advisor	**:**	**Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this research were : 1) to study and analyze the management of learning at Wiang Haeng Pariyat Suksa School, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province, and 2) to study the management guidelines of learning by using the principles of the 4 Iddhipata to enhance the educational effectiveness of Wiang Haeng Pariyat Suksa School. This is a qualitative research study. The main data informants consisted of 9 individuals, including 1 school director, 1 assistant school director, 4 teachers, and 3 experts/representatives from the school committee. The research tools used were interview frameworks and group discussions. The data analysis was conducted through content analysis.

The research findings revealed that:

The research identified four main issues regarding the management of learning at Wiang Haeng Pariyat Suksa School, Wiang Haeng District, Chiang Mai Province. Among these, the critical problems in managing learning include: inadequate policy setting in the management process and learning management of personnel, lack of genuine participation, insufficient integration of participatory principles in continuous learning management, and unclear establishment of vision, goals, strategies, and various measures related to learning management of the institution. These issues require urgent attention and resolution.

The guidelines for managing learning using the 4 Iddhipata principles to enhance the educational effectiveness of Wiang Haeng Pariyat Suksa School are as follows: 1) Policy Setting Approach: Establishing policies in the management process and learning management of the institution, integrating genuine staff participation according to the principles of the 4 Iddhipata, and 2) Teaching Management Approach:

Preparing teachers by enhancing their learning management and problem-solving skills, adhering to the principles of the 4 Iddhipata, which include: Chanda: Cultivating loving-kindness, Viriya: Exerting effort diligently, Citta: Developing the mind attentively, and Vimamsa: Using wisdom to reflect and examine.

Keywords : Management of learning, Principles of the 4 Iddhipada

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณรองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. และพระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร. ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนะแนวทาง ให้ข้อคิด ให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดี และประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

พิชัยลักษณ์ เมืองมูล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT BY USING THE FOUR IDDHIPADA PRINCIPLE TO UPGRADE LEARNING PROFICIENCY OF WIANGHAENGPARIYATSUKSA SCHOOL

PHICHAILUK MUANGMOON

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2024

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 บททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการ ในหมวดที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนาธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข (พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของคณะ สงฆ์ เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่อง มาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษา ในการจัดกระบวนการให้ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอนมาเป็นผู้เอื้อ อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนกล่าวคือเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจารณ์ สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn How to Learn) มากกว่าสอนตัวความรู้ การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนจึงต้องจัดระเบียบและขั้นตอนดังนี้ 1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของสถานที่ห้องเรียนและตัวผู้เรียน พัฒนาโดยการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อพัฒนานวัตกรรมในแต่ละบทเรียนโดยเน้นด้านความรู้และด้านกระบวนการ 2. พัฒนาจัดหาสื่อ เครื่องมือช่วยในการใช้สื่อการสอน ICT ช่วยในการจัดการเรียนรู้ 3. สร้างและพัฒนานวัตกรรมและกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และสนุกสนานกับการเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ 4. ปรับเปลี่ยนห้องเรียนให้มีบรรยากาศเป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ 5. เชื่อมโยงห้องเรียนให้มีองค์ความรู้ในห้องและนอกห้องเรียนสู่องค์ความรู้ที่เป็นสากลโดยใช้สื่อที่จัดทำขึ้นเองและสื่อออนไลน์ 6. มีการวัดผลประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนสนับสนุนผู้ที่เรียนดี เก่ง ให้ได้ศึกษา,และซ่อมเสริมนักเรียนที่อ่อนโดยใช้บทเรียนออนไลน์และบทเรียนสำเร็จรูปร่วมกับผู้ปกครอง 7. ประเมินผลทุกระยะ เพื่อให้ทราบสภาพจริง แก้ไขและวางแผนพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (แพง ชินพงศ์, 2551, ออนไลน์)

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาการเสริมสร้างทักษะการเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนทุกรูปจะประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องมีการเสริมสร้างทักษะต่อของตนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนที่มีการเสริมสร้างทักษะการเรียนย่อมทำทุกอย่างตามเป้าหมายได้สำเร็จ เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น แต่ถ้าขาดการเสริมสร้างทักษะแล้วจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้และขาดความเชื่อถือจากคนอื่น จึงนับว่าการเสริมสร้างทักษะการเรียนมีความสำคัญ และควรปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน จากการเรียน ผลของคะแนนสอบตามรายวิชา อยากทราบว่านักเรียนที่มีคะแนนที่ต่ำเพราะเกิดเหตุปัจจัยอะไร ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จได้นั้น คือหลักอิทธิบาท 4 พระไตรปิฎก ได้อธิบายถึงอิทธิบาท 4 ไว้ว่าเป็น หลักคุณธรรมเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อิทธิบาท 4 อันได้แก่ 1. ฉันทะ คือความพอใจ ได้แก่ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. วิริยะ หมายถึง ความเพียร คือความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนเอาธุระ ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ หมายถึง ความคิด ได้แก่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้น ด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หรือทดลอง ได้แก่ หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งจากอดีตถึงปัจจุบันมีนักเรียนที่จบการศึกษา และสามารถเข้าศึกษาต่อโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากมาย ทั้งนี้นักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อยังสามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพได้ ส่วนสำคัญในการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ คือการเสริมสร้างทักษะในการศึกษา มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งอกตั้งใจพิจารณาทบทวนความรู้ที่ได้ศึกษามา จนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้วยว่านักเรียนในอดีตมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียนอยู่เป็นประจำ แต่ในปัจจุบันตัวนักเรียนเข้าถึงโลกเทคโนโลยี เกม และสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายส่งผลให้ความตั้งใจในการเรียนของนักเรียนมีน้อยลง ซึ่งวัดจากการประเมินผลการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาทุก ๆ ปี พบว่านักเรียนมีเกรดเฉลี่ยผลการเรียน 3 ขึ้นไป โดยคิดเป็นร้อยละต่ำกว่ามาตรฐานสถานศึกษา ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ คือ โดยมาตรฐานสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563-2565 โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ในมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประเด็นพิจารณา 1.1.1 เรื่องความสามารถในการอ่าน เขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ ได้กำหนดไว้ว่า

- ปีการศึกษา 2563 ผู้เรียนร้อยละ 50.00 มีระดับผลการเรียนเกรด ระดับ 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2563)
- ปีการศึกษา 2564 ผู้เรียนร้อยละ 55.00 มีระดับผลการเรียนระดับเกรด 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2564)
- ปีการศึกษา 2565 ผู้เรียนร้อยละ 60.00 มีระดับผลการเรียนระดับเกรด 3 ขึ้นไป (SAR โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ปีการศึกษา 2565)

ซึ่งสถิตที่มีระดับผลการเรียน ระดับเกรด 3 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2563-2565 ยังต่ำกว่าที่มาตรฐานสถานศึกษาได้กำหนดไว้ สาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนระดับเกรด 3 ขึ้นไปต่ำเพราะนักเรียน

ขาดความรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา ไม่นำอุปกรณ์มาเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย และชอบพูดคุยกันในเวลาที่ครูสอน การไม่ติดตามงาน และแก้ไขงานให้ถูกต้องจึงทำให้การเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ มีความเข้าใจล่าช้าลง ไม่ใส่ใจการศึกษา ความพยายามน้อยลง จิตใจไม่ฝักใฝ่ในการศึกษา และไม่พิจารณาการศึกษาของตนเอง ต้องสอบซ่อม เรียนเสริม เพื่อให้ผ่านการทดสอบตามหลักเกณฑ์ ที่ทางด้านการศึกษาได้ตั้งไว้ และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัว โรงเรียนจึงควรปลูกฝัง และสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น และให้รู้จักความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองได้กระทำให้สำเร็จ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอน และคณะบริหารการศึกษาในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จึงตระหนักและให้ความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างทักษะของนักเรียน ให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น และให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการสอบถามความต้องและการจัดลำดับความต้องการของการพัฒนาโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาควรเป็นอย่างไร แนวทางการการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาควรเป็นแนวทางใด โดยคาดหวังว่าการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่คุณค่าวิชาการ โดยการสร้างองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในมิติการจัดการศึกษาและเพื่อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ดีขึ้นต่อไป

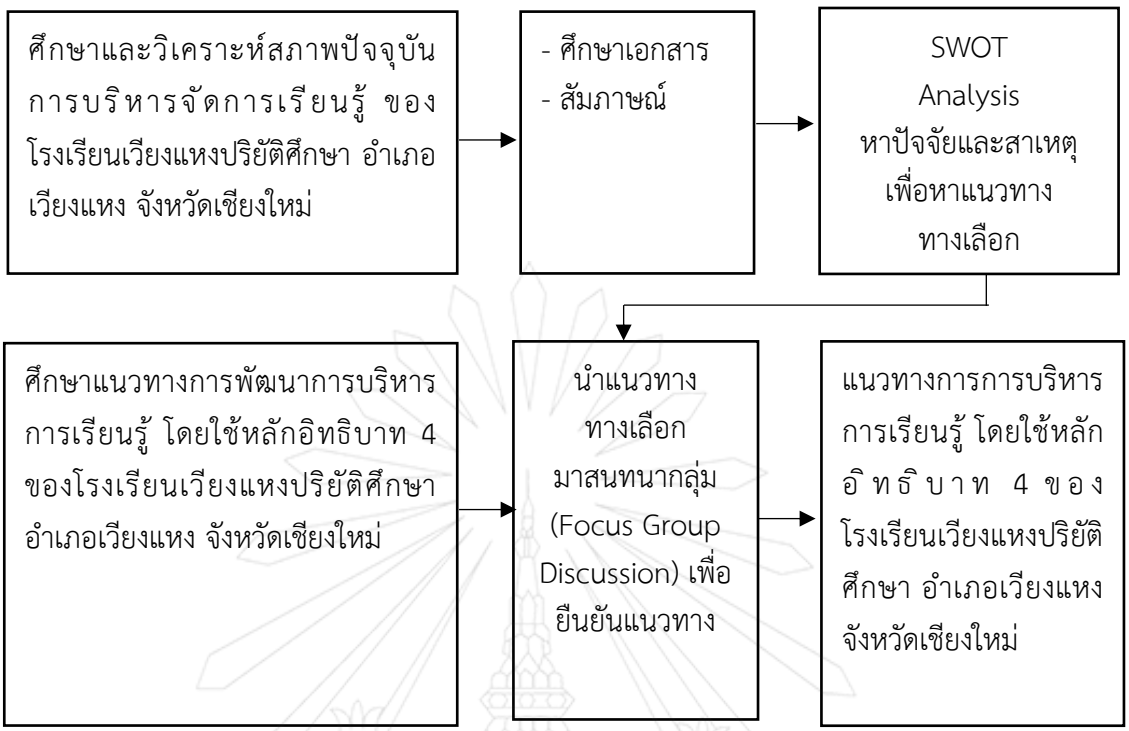
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยของ ทองสุข วันแสน (2557, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่สำคัญไว้ว่าต้องศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ที่จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ มีการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของกรอบความคิดในการวิจัย โดยพิจารณาความสอดคล้อง กับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงแสดงกรอบแนวคิดขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1.4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้อำนวยการ 1 รูป รองผู้อำนวยการ 1 รูป คณะครู 6 รูป/คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา 1 รูป/คน โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 รูป/คน

1.4.3 ขอบเขตวิธีการดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะมาทำการวิเคราะห์ และเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) สัมภาษณ์บุคคล จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1.1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป 1.2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป 1.3) ครูปฏิบัติการ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 7 รูป/คน รวมจำนวน 9 รูป/คน โดยผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหง

ปริยัติศึกษา ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษา (2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี

3) การเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 8 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือก ดังนี้

- ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน
- ครูปฏิบัติการ จำนวน 3 คน
- กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน
- อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 2 คน

4) สรุปแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เสนอแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาให้ผู้อำนวยการ และครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ รับรองการพัฒนา/ปรับแก้ ตามคำแนะนำของผู้อำนวยการ และคณะครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา สรุปแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1.4.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และแนวทางในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

การบริหาร หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้

พัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง หรือ การเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า นั่นคือ เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบเก่า ไปสู่การเรียนการสอนแบบใหม่

ฉันทะ เต็มใจทำ คือ มีความต้องการที่จะทำ มีใจรักในสิ่งที่ทำ ใจที่รักอันเกิดจากศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำ

วิริยะ แข็งใจทำ คือ ขยันทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม อดทนอดกลั้นไม่ท้อถอย เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งร่างกายและจิตใจเพื่อที่จะเรียนรู้ให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้น ๆ จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ

จิตตะ ตั้งใจทำ คือ มีใจจดจ่อและรับผิดชอบ ทำสิ่งนั้นด้วยความฝักใฝ่ เอาใจใส่เสมอ มีใจจดจ่อเป็นสมาธิเมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบครอบตามมา และเมื่อมีความรอบครอบแล้วการตัดสินใจจะทำอะไรก็จะเกิดความผิดพลาดลดน้อยลงตามไปด้วย

วิมังสา เข้าใจทำ คือ มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ทำ ทำด้วยความพิจารณาหมั่นตรวจสอบ มีการวางแผน วัดผล ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปรับปรุง

1.4.5 ขอบเขตด้านสถานที่ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยโดยมุ่งศึกษาเฉพาะ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1.4.6 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาวิจัยตั้งแต่ เดือนกันยายน 2566 – เดือนธันวาคม 2566

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้เข้าใจถึงสภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

1.5.2 ได้ทราบแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1.5.3 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการบริหาร หมายถึง กระบวนการบริหารการจัดการของผู้บริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประตามที่ ได้กำหนดไว้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนสอนที่โรงเรียนจัดทำขึ้นในรูปแบบหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่จัดทำขึ้นสำหรับโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

อิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนการทำงาน เป็นคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการทำงานในชีวิตประจำวัน เป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวังไว้ซึ่งแยกออกเป็น 4 ด้าน

1. ฉันทะ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึง ความสนใจใฝ่รู้ ความรักพอใจในสิ่งที่กระทำและผลของการกระทำความมุ่งมั่นในสิ่งที่กระทำนั้น ให้บรรลุเป้าหมายและการใช้วิธีที่ถูกต้องในการบรรลุเป้าหมาย

2. วิริยะ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความรู้สึกที่ต้องการเรียนการทำงานให้สำเร็จได้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมองว่าอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายในการทำงานต่าง ๆ ให้สำเร็จต่อไป

3. **จิตตะ** หมายถึง การกระทำที่แสดงถึง ความรู้สึกที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานด้วยความแน่วแน่ จดจ่อในสิ่งนั้น เมื่อมีสิ่งใดมารบกวนก็ไม่สามารถที่จะละทิ้งงานนั้นได้ ด้วยเห็นว่างานที่ทำนั้นมีความสำคัญต่อตนเองผู้อื่น ตลอดรวมถึงสภาพแวดล้อมด้วย จึงได้อุทิศกายและจิตใจในการทำงานนั้น

4. วิมังสา หมายถึง การกระทำที่แสดงถึง ความรู้สึกที่ได้ใช้ปัญญาในการพิจารณาใคร่ครวญและการค้นหาและแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน โดยได้มีการทดลองและหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการทำงาน ส่งเสริมให้งานเสร็จสิ้นและบรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์เรียบร้อย

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา หมายถึง โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการวิจัยตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเรียนรู้
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
2.3 หลักสูตรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2551
2.4 หลักธรรมอิทธิบาท 4
2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
2.6 หลักการทำ SWOT Analysis
2.7 บริบทของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเรียนรู้

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหาร หมายถึง ช่วยเหลือ หรืออำนวยการ การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

รุจิร์ ภู่สาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 4-5) กล่าวถึงการบริหารว่าเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักบริหารหลายคนจึงมีความคิดตรงกันว่า “การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แน่นอนในการทำงาน” บางคนเห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะของการเป็นผู้นำที่จะนำผู้อื่นให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ได้ และได้กล่าวถึงลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหารไว้ 9 ประเด็นคือ

1. การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
2. การบริหารต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม
5. การบริหารต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
6. การบริหารต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
7. การบริหารเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล

8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
9. การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

Simon (1960, p.125) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารมิใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารรตัดสินใจเลือกแล้ว

Barnard (1972, p.95) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

Terry (1968, p.51) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การอำนวยการ การควบคุม ที่ถูกพิจารณาจัดกระทำขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กำลังคนและทรัพยากรที่มีอยู่

Drucker (1974, p.74) ให้ความหมายว่า การบริหารคือการทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้นำ

Dejon (1978, p.29) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่จะทำให้วัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จโดยผ่านทางบุคคลและการใช้ทรัพยากรอื่น กระบวนการดังกล่าวรวมถึงองค์ประกอบของการบริหารอันได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์กร การกำหนดนโยบาย การบริการ และการควบคุม

จากการที่กล่าวมา โดยสรุป “การบริหาร” คือศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่าผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะหรือกระบวนการทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

กุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

วิชัย ประสิทธ์วุฒิเวชช์ (2542, หน้า 255) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการ ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแหงชาติ (2543, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

Hough and Duncan (1970, p.144) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

จากความหมายในข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์สภาพการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้นั้นไปใช้ได้

2.1.2 การบริหารการศึกษา

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542, หน้า 12) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2542, หน้า 6) ส่วนคำว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548, หน้า 23) คำว่า “สถานศึกษา” หมายความ ว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียน วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

Barnard (1972, p.95) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Simon (1960, p.125) การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

Sergiovanni, T. (1994, p.71) การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การบริหารเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการระเบียบอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจาการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้ การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุสิ่งของ (Materials)
4. การจัดการ (Management)

กระบวนการบริหารการศึกษา จากหลักการบริหารทั่วไป 14 ข้อของ Fayol ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในตัวอักษรย่อที่ว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

P – Planning	หมายถึง	การวางแผน
O – Organizing	หมายถึง	การจัดองค์การ
S – Staffing	หมายถึง	การจัดคนเข้าทำงาน
D – Directing	หมายถึง	การสั่งการ
Co – Coordinating	หมายถึง	ความร่วมมือ
R – Reporting	หมายถึง	การรายงาน
B – Budgeting	หมายถึง	งบประมาณ

2.1.3 ความหมายของการเรียนรู้

ดวงพร หวานเย็น (2556, หน้า 21) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความคิด คนสามารถเรียนได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถามผู้ใหญ่ มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอโดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่

เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ (2557, หน้า 8-9) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบ และแนวปฏิบัติในการเสริมเสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่ องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้าง ถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21

นันทวัน จันทร์กลิ่น (2557, หน้า 20) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนด ความสำคัญและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาทักษะการคิดชั้นสูง จึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริง

จากการศึกษาความหมายของการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความคิด สามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยินการสัมผัสการอ่าน และการใช้เทคโนโลยี ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึกหัดจนชำนาญ จนส่งผลทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรขึ้น การเรียนรู้เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบ และแนวปฏิบัติในการเสริมเสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดชั้นสูง จึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

มีผู้กล่าวถึงแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้คือ

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2560, หน้า 23) กล่าวว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การสร้างสรรค์ให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งก็คือ การทำให้คนในองค์การรู้จักเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่ดีจนสามารถยกระดับผลสำเร็จขององค์การให้สูงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาทีมงานให้เป็นทีมงานชั้นยอดจนสามารถร่วมสร้างและร่วมขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ได้นั้น สมาชิกแต่ละคนของทีมงานจะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่ใช้ปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับผลงานให้สูงขึ้น และจากการมีโอกาสทำงานร่วมกันเช่นนี้ทำให้สมาชิกของทีมงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมไปกับการเรียนรู้วิธีทำงานของตนให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดย Senge หลักการ (หรือวินัย) 5 เพื่อสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Learning School) ตามกรอบแนวคิดของ Senge ดังนี้

หลักการที่ 1 : ต้องพัฒนาความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) ของสมาชิก ความรอบรู้แห่งตน หมายความว่า ทุกคนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องเข้าใจว่าตนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการสร้างผลงานหรือความสำเร็จของโรงเรียนโดยรวม ครูแต่ละคนจะต้องตระหนักว่า ตนต้องปฏิบัติงานในฐานะเป็นสมาชิกของทีมงานที่จะต้องร่วมกันนำพาและ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ตลอดจนความสำเร็จของผู้ปกครองและของชุมชนให้สูงขึ้น ความรอบรู้

แห่งตน จึงหมายความว่า ครูทุกคนจะต้องมีพันธะผูกพันต่อการประกอบวิชาชีพครูของตนเยี่ยงมืออาชีพ และต้องเป็นสมาชิกที่ดี เพื่อช่วยเหลือให้ทีมงานของตนมีผลงานระดับสูงยิ่งขึ้นเท่าที่จะทำได้ ครูแต่ละคนจะต้องมีความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงานด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดีของที่ทำงาน และร่วมมือร่วมใจกันยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีที่สุด การสร้างความรอบรู้แห่งตนของครูก็คือ การร่วมการเรียนรู้ไปกับนักเรียน ครูจึงมีบทบาทต้องเป็นผู้เรียนรู้ (Teachers as Learners) ในขณะที่ปฏิบัติงานสอนอีกด้วย

หลักการที่ 2 : ต้องมีแบบแผนความคิดอ่าน (Mental Model) แบบแผนความคิดอ่าน หมายถึง ความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ภายในบุคคล (Unconscious Assumptions) ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นปทัสถานที่มีลักษณะไม่เป็นคำพูด (Unspoken Norms) แต่มีอิทธิพลในการกำหนดว่าโรงเรียนของตนจะดำเนินการต่อภารกิจต่าง ๆ อย่างไร เช่น แบบแผนความคิดอ่านของคนที่เป็นนักการศึกษาจะต้องตอบตนเองให้ได้ว่า ในฐานะที่เป็นมืออาชีพตนจะมีหลักคิดและวิธีการจัดกิจกรรมด้านการเรียนรู้ การสอน การบริหารพฤติกรรมบุคคลในโรงเรียน ตลอดจนการใช้ภาวะผู้นำได้อย่างไร เป็นต้น เนื่องจากแบบแผนความคิดอ่านเหล่านี้มักไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาว่ามีความเหมาะสมเพียงไร มีอะไรบ้างที่โรงเรียนได้ทำ หรือมีอะไรบ้างที่ควรทำแต่ยังไม่ได้ทำ ดังนั้นถ้าเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้แล้ว ประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนความคิดอ่านดังกล่าวเหล่านี้ จะถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาตรวจสอบร่วมกัน ของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เช่น สิ่งที่โรงเรียนเชื่อและใช้เป็นแนวทางจัดการศึกษาอยู่นั้น สอดคล้องกับสิ่งที่เป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนซึ่งทุกฝ่ายร่วมกำหนดขึ้นหรือไม่ หรือนักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพหรือไม่ และสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนเพียงไร ตลอดจนกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติ และวิธีการต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้ดำเนินการอยู่นั้น มีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความเชื่อ วิถีชีวิต และวิสัยทัศน์ที่สังคมคาดหวังต่อโรงเรียนหรือไม่เพียงไร เป็นต้น

หลักการที่ 3 : ต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ของโรงเรียน วิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง ภาพในอนาคตของโรงเรียนที่ทุกคนร่วมกันวาดฝัน และปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นจริงกับโรงเรียนของตน วิสัยทัศน์ร่วมจึงทรงพลังที่ช่วยยึดเหนี่ยวทุกคนให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวขึ้น และมีความรู้สึกร่วมในเป้าหมายที่จะต้องก้าวไปให้ถึง ดังนั้นวิสัยทัศน์ร่วมจึงเป็นพลังขับเคลื่อนให้ภารกิจทุกอย่างของโรงเรียนมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน วิสัยทัศน์ร่วมมิได้เกิดขึ้นหรือเป็นของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ วิสัยทัศน์ร่วมที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งเป้าหมายและแนวทางที่สามารถบรรลุได้จริง และไม่ควรเป็นเพียงแต่ข้อความสั้น ๆ ที่กระชับชัดเจนดึงดูดใจเท่านั้น แต่ควรมีพลังในการกำกับพฤติกรรมของบุคคลให้ปฏิบัติงานสอนได้ตรงกับความคาดหวัง อย่างมีความหวังและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติภารกิจทั้งของส่วนตนและของทีมงานโดยเต็มความสามารถ โดยยึดหลักการทำเพื่อส่วนรวมร่วมกัน

หลักการที่ 4 : ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบทีม (Team Learning) การเรียนรู้แบบทีมเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับโรงเรียนแห่งการได้โดยการใช้วิธีเสวนา (Dialogue) และวิธีอภิปรายถกปัญหา (Discussion) โดยทีมงานอาจประกอบด้วย ผู้บริหารครูผู้สอน และผู้ปกครอง มาร่วมกันถกปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ เช่น วิธีการจัดชั้นเรียน (Classroom Structure)

การจัดตารางสอน เทคนิควิธีสอน วิธีวัดผล ประเมินผล วิธีจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดจนการบริหารจัดการโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

หลักการที่ 5 : พัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) การคิดอย่างเป็นระบบ หมายถึง ความสามารถของสมาชิกในองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่สามารถมองเห็นองค์การในลักษณะของภาพรวมซึ่งประกอบขึ้นจากองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ (See the Forest for the Trees) กล่าวคือ ในโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ครูจะมีแนวโน้มที่เห็นว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคนก็ดีหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นก็ดี ล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อการดำเนินภารกิจโดยรวมทั้งหมดของโรงเรียน การคิดอย่างเป็นระบบของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ก็คือ สมาชิกจะมีทักษะในการพิจารณาเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อยที่มีต่อองค์รวมของโรงเรียน และให้การยอมรับว่าถ้าการดำเนินงานณ จุดใดจุดหนึ่งเกิดปัญหาขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของจุดอื่นด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้าการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นเรียนหนึ่งเกิดปัญหา ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนตามมา หรือถ้าการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษเกิดปัญหา ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ E – Learning ของนักเรียน เป็นต้น กล่าวโดยสรุป การคิดอย่างเป็นระบบเป็นวิธีการคิดของบุคคล ในการมองสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวม (Part – Whole Relationship) ทำให้แต่ละคนมองภาพรวมของโรงเรียนขณะปฏิบัติงานได้ชัดเจน

จันทมา นนทิกร (2552, หน้า 15) โดยโครงการพัฒนาโรงเรียนเข้มแข็งด้วยการจัดการความรู้ (Healthy School by Knowledge Management) มูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาการเรียนรู้ (มสวร.) ได้สังเคราะห์วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เรื่อง การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จาก 16 โรงเรียนดีเด่นแล้วจำแนกเป็นประเด็นหลักเพื่ออธิบายวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1. การบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1.1) การจัดการความรู้เพื่อกำหนดนโยบาย และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 1.2) การวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน 1.3) การกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนากระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.4) การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร 1.5) การประสานงานกับผู้ปกครอง เพื่อเฝ้าระวังและติดตามแก้ไขปัญหา 2. วิธีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการได้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่คาดหวัง มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1.1) การปรับเปลี่ยนท่าทีของครูในการจัดการเรียนรู้ 1.2) การกำหนดเกณฑ์ที่คาดหวังและเกณฑ์การประเมินผล 1.3) การจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสม 1.4) การกำหนดรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม รูปแบบที่ 2 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ 2.1) การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนพิเศษ 2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศ รูปแบบที่ 3 การช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตร 3.1) การดูแลใกล้ชิดเพื่อปรับพฤติกรรมและให้โอกาสนักเรียน 3.2) การเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์การจบหลักสูตร

Sergiovanni, T (1991, p.21) ได้กล่าวถึง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยแบ่งตามด้าน ได้ดังนี้

ด้านการพัฒนาองค์การ (Developing the Organization) มีกระบวนการที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนั้นผู้นำสถานศึกษาต้องสามารถทำให้โรงเรียน

ได้ทำหน้าที่เป็นชุมชนแห่งวิชาชีพด้านการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจทางวิชาชีพของสมาชิกที่เกี่ยวข้องทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ผู้นำสถานศึกษาจึงมีบทบาทในประเด็นต่อไปนี้

1) เสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน (Strengthening School Culture) โดยผู้นำสามารถพัฒนาวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ฝังรากลึกด้วยค่านิยม ปทัสถาน ความเชื่อและทัศนคติร่วมกันของสมาชิกทุกคนในองค์การที่นำไปสู่ความเอื้ออาทร (Caring) และความไว้วางใจ (Trust) ต่อกัน เพราะวัฒนธรรมของโรงเรียนจะเป็นตัวกำหนดแนวทางและบริบทต่าง ๆ ของการทำงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกันของโรงเรียน

2) ทำการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างองค์การ ของโรงเรียน (Modifying Organization Structure) ผู้นำสถานศึกษามีหน้าที่ต้องตรวจสอบดูแลและปรับปรุงโครงสร้างองค์การ เพื่อให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวและสอดคล้องกับคุณลักษณะของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การจัดโครงสร้างงานและการมอบหมายงานที่เน้นรูปแบบทีมงานมากขึ้น การจัดตารางเวลาของครูที่คิดให้เป็นภาระงานที่ประกอบด้วย ชั่วโมงสอน ชั่วโมงครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเพื่อนร่วมงาน การวางแผนการสอน การประเมินผลการเรียน การแก้ปัญหาและการพัฒนานักเรียนเฉพาะราย เป็นต้น ครูควรมีภาระงานรับผิดชอบต่อวันต่อสัปดาห์ที่ไม่หนักจนเกินไป ผู้นำต้องปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้ความดีความชอบที่ยึดผลการทำงานแบบทีม และต้องเป็นไปเพื่อการสร้างคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้น การปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะกับวิธีการสร้างคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น การปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับวิธีสอนของครู และวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอ ต้องพยายาม หาทางลดงานเชิงธุรการของครูให้น้อยลง ต้องปรับปรุงกฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ เป็นต้น โครงสร้างองค์การของโรงเรียนจึงเป็นกรอบหลักของการปฏิบัติงาน โดยโครงสร้างอาจช่วยส่งเสริม หรืออาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ของครูให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ก็ได้ ผู้นำที่ชาญฉลาดจึงพยายามปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างให้มีลักษณะและเงื่อนไขเชิงบวกต่อการสอนและการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

3) สร้างกระบวนการให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ (Building Collaboratiove Qrocess) ผู้นำสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้การปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนเป็นไปในลักษณะที่ให้โอกาสแก่ครูอาจารย์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อตัวครู หรือต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพของครูด้วยวิธีการมีส่วนร่วมเช่นนี้ ผู้นำสามารถที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งส่วนบุคคลและโรงเรียนโดยรวมได้อย่างราบรื่น

4) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม (Managing the Environment) ผู้นำสถานศึกษาจำเป็นต้องทำงานร่วมกับตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง สมาชิกของชุมชน นักการเมือง ภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนหน่วยงานภาคราชการทั้งหลายที่แวดล้อมโรงเรียน เพื่อให้คนเหล่านี้เข้าใจ และมีภาพลักษณ์ที่เป็นบวกต่อวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียน และให้การสนับสนุนปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้จากชุมชนต่อโรงเรียน การสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกันกับหน่วยงานและบุคคลดังกล่าวจึงเป็นบทบาทสำคัญสำหรับผู้นำ แต่ต้องคำนึงถึงการวางตำแหน่งแห่งที่ (Positioning) ของโรงเรียนในท่ามกลาง

สภาพแวดล้อมดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป และต้องเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า แนวทางการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต้องมีการพัฒนาจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถตามมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการบริหารการศึกษา

ความหมายของประสิทธิภาพของจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด รวมทั้งพฤติกรรมที่ผู้สอนแสดงต่อผู้เรียน ซึ่งในการเรียนการสอนอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ การสอนเช่นไรที่เรียกว่าเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนต่าง ๆ กัน ดังนี้

สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2558, หน้า 15) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2559, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพของจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูว่า หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนของครู หรือการดำเนินการสอนในหน้าที่ของครู เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีตามเป้าหมายได้กำหนดไว้

อัจฉรา จงดี (2560, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ความสามารถเป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาการใช้ทรัพยากร และกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนหรือดำเนินการสอนของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะของครูที่ดี ครูควรมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ คือ การอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดศิลปะวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นผู้อบรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ลักษณะครูที่ดีไว้ ดังนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจเกิดการพัฒนาด้านความสามารถ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและแก่ประเทศชาติ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2556, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพของจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ว่าหมายถึง การสอนที่สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของนักเรียนทุกคน

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 (2562, หน้า 1-2) คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาชีพครูของคุรุสภา ได้ศึกษาเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติตนของครู ซึ่งได้บ่งชี้ถึงลักษณะของครูที่ดี และได้สรุปว่าควรมีคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้ 1) รอบรู้ คือ ครูจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพของตน เช่น ปรัชญาการศึกษา ประวัติการศึกษา หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการพัฒนาการศึกษา และจะต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร วิธีสอน และวิธีประเมินผลการศึกษาในวิชาหรือกิจกรรมที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้ ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของตนและของโลก 2) สอนดี คือ ครูจะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน อีกทั้งสามารถให้บริการและแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และการรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถปรับการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม คือ ครูต้องมีศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่นักเรียนและสังคม มีความซื่อสัตย์ต่อหลักการของอาชีพครู มีความรับผิดชอบในด้านการศึกษาต่อสังคม ชุมชนและนักเรียน มีความรักความเมตตา 4) มุ่งมั่นพัฒนา คือ ต้องรู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง สนใจใฝ่รู้และศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ รู้จักเพิ่มวิทยฐานะของตนเอง พยายามคิดค้นทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และร่วมพัฒนาชุมชนด้วย

2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1) การจัดเตรียมสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีสภาพที่พร้อมใช้และเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคนในห้อง

2) การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่ดี ขึ้นอยู่กับการใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ครูไม่ควรปล่อยให้มีเวลาว่างหรือเวลาที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ อันเนื่องจากความไม่พร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ และการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ได้เตรียมการล่วงหน้า เพราะความไม่พร้อมจะทำให้เกิดความวุ่นวาย เสียเวลาในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากและทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ครูต้องบริหารการใช้เวลาเพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาเพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3) การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คือ การดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลาดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้ 3.1) เริ่มต้นบทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่งทำได้หลายวิธี วิธีที่กระตุ้นกระบวนการคิดและสติปัญญาก็คือ การสร้างความสงสัย ประหลาดใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น อยากค้นพบคำตอบ เช่น การนำเสนอข้อมูลหรือความคิดที่ขัดแย้งไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัย กังขา การใช้คำถามที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเป็นต้น 3.2) ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นขั้นที่ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิศนา แขมมณี (2560, หน้า 120) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีลักษณะที่สรุปได้ ดังนี้ 1) กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง 2) กิจกรรมที่ท้าทายให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ โดยครูนำเสนอปัญหาและสถานการณ์ให้คิด ครูมีบทบาทช่วยชี้ช่อง แนะแนวให้นักเรียนเห็นลู่ทางในการแก้ปัญหา 3) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบ 4) กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนเพื่อปรับเติม เสริมแต่ง และต่อยอดความรู้ 5) กิจกรรมที่สร้างความสะเทือนใจ ซาบซึ้ง ประทับใจ ทำให้ตื่นตัวในการเรียนรู้ 6) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น 7) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้นำความรู้ไปทดลองใช้แก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์ชิ้นงาน 8) กิจกรรมที่ผู้เรียนใช้กระบวนการจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้รับรู้ เพื่อให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการนำมาใช้ 9) กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบริบทจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงบทบาทที่สำคัญของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การเป็นผู้เตรียมการและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา เป็นผู้ช่วยเหลือ เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ บทบาทของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ก็คือ บทบาทที่ทำหน้าที่เหมือนโค้ชนักกีฬานั่นเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูมีการเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียน

2.2.4 คุณลักษณะของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

Eggen & Kauchak (1997, p.127) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีในการสอน มีทักษะในสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นแนะนำบทเรียน ช่วงตอนกลางของบทเรียน และช่วงปิดท้ายบทเรียน ดังนั้น คุณลักษณะของครูจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียน

1. ทัศนคติของครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเป็นครูที่ดี เพราะทัศคติของครูมีอิทธิพลต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ทัศนคติของครู ประกอบด้วย ประสิทธิภาพทางการสอนของครู การเป็นแบบอย่างและความกระตือรือร้นของครู และความคาดหวังของครู ทั้งสามสิ่งนี้ส่งผลต่อทัศนคติในการสอนของครู

2. ทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาของครูมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนและความพึงพอใจในการเรียน การสื่อสารที่ชัดเจนมีองค์ประกอบ 5 อย่าง ได้แก่

2.1 การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายได้ใช้เจน โดยครูควรหลีกเลี่ยงการใช้คำที่คลุมเครือเวลาสื่อสารกับเด็ก เนื่องจากคำเหล่านั้นทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนของเด็กลดลงและยังแสดงให้เห็นว่าครูเตรียมตัวมาไม่ดี

2.2 การใช้คำเชื่อมประโยคที่เหมาะสม การสื่อสารที่ดีต้องมีคำเชื่อมที่นำไปสู่ใจความสำคัญของประโยค คำเชื่อมที่ถูกต้องจะทำให้ลำดับเหตุการณ์ของประโยคเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

2.3 การเชื่อมโยงความคิดในบทเรียน ครูต้องทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่หนึ่งและความคิดที่สอง โดยการอธิบายความเชื่อมต่อนั้น

2.4 การเน้นย้ำ ครูควรเน้นย้ำหัวข้อหรือเนื้อหาที่มีความสำคัญ หรือโดดเด่นกว่าเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เห็นถึงระดับความสำคัญที่ต่างกันของเนื้อหาในบทเรียน

2.5 ความสอดคล้องของภาษาพูดและภาษากาย การใช้ภาษากายประกอบการพูดควรเป็นไปในแนวทางเดียวกับสิ่งที่ครูพูด ภาษากายมีความสำคัญเนื่องจากเด็กสามารถประเมินทัศนคติและความจริงใจของครูได้ผ่านทางการแสดงออกของครู ดังนั้น เมื่อครูต้องการจูงใจนักเรียนหรือบอกให้นักเรียนทำอะไร ครูต้องใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สอดคล้องกัน

3. ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นต้องเริ่มจากการตรงต่อเวลา ครูจำเป็นต้องแบ่งเวลาการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้กระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ การเตรียมอุปกรณ์การสอนล่วงหน้าก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง นอกจากนี้ครูยังต้องสร้างกิจวัตรที่ดีให้กับนักเรียน เช่น เมื่อเด็กเข้ามาในห้องเรียน เด็กต้องรู้ว่าสิ่งแรกที่ควรทำคืออะไร และเมื่อเลิกเรียนต้องทำอะไร การจัดการห้องเรียนที่มีระบบจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การสอนไม่ทัน และความไม่เป็นระเบียบในห้องเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างการเป็นครูที่ดี ควรเริ่มจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เพราะทัศนคติจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูและปฏิสัมพันธ์ของครูต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถรับรู้ได้โดยอัตโนมัติว่าครูคิดอย่างไรและต้องการอะไร เพื่อที่จะตอบสนองไปตามความต้องการของครู นอกจากนั้นนักเรียนยังยึดถือครูเป็นแบบอย่าง โดยการเลียนแบบการกระทำและคำพูดของครู การมีทัศนคติที่ดีจึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของคุณลักษณะอื่น ๆ

2.2.5 แนวคิดด้านการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

พิทยา บวรวัฒนา (2550, หน้า 82) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่าเป็นการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ต้องทำงานด้วยความเต็มใจ และความเที่ยงธรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สมพงษ์ เกษมสิน (2541, หน้า 16) ได้ให้ความเห็นว่า “การบริหาร” เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์การนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบกับกระบวนการบริหาร (Process of Administation) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นว่าการบริหารมีลักษณะเด่นอยู่หลายประการดังนี้ 1) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ 2) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็น

องค์ประกอบพื้นฐาน 4) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ 5) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล 6) การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมใจ (Collective Mind) เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังรวมกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ 7) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล 8) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 9) การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

ศิริ ถีอาสนา (2557, หน้า 85) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าเป็นกิจกรรมกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหาร ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคณะทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกลไกการทำงานของหน่วยงาน ไม่ว่ารัฐบาลระบบราชการหรืออะไรก็ตามที่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีโดยพิจารณาถึง 3 เรื่องหลัก ๆ ได้แก่ หลักการที่ดี วิธีการที่ดี และผลลัพธ์ที่ดีมีคุณภาพ คือจะต้องมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลมีความโปร่งใส เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อการบริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.6 การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 131-132) แห่งภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทนเนสซี่ สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 17 ประการ คือ 1) ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ 3) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษา และของห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา 4) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลมาจากผลการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา 5) มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน 6) ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ 7) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน 8) ติดต่อสื่อสารกับครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ 9) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมของนักเรียน 10) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของนักเรียน 11) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน 12) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน 13) ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาแก้ไขปัญหาด้านวินัย 14) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน 15) มีการปฐมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา 16) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม 17) ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการดำเนินงานทางวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง หมวดวิชาบริหารศาสตร์ กองพัฒนาบุคคล สปช, (2556, หน้า 5) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาท ดังต่อไปนี้ 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวางแผนงานโรงเรียน 2) จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานวิชาการ 3) กำกับ ติดตาม นิเทศงานวิชาการอย่างมีระบบ 4) จัดหาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอตามสภาพของสถานศึกษา 5) จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อ และนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน 6) จัดให้มีมุมหนังสือ ห้องสมุดที่เหมาะสมตามสภาพของสถานศึกษา 7) ให้สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล 8) ส่งเสริมและนำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา 9) อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น จัดสรรงบประมาณโครงการด้วยความเหมาะสม เป็นต้น 10) ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินงานวิชาการทุกด้าน 11) จัดให้มีการประเมินผลงานวิชาการทุกระยะ เมื่อพบปัญหาต้องดำเนินการแก้ไข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารนำเอาความรู้ ความสามารถ แนวความคิด เทคนิควิธี ที่มีประสิทธิภาพต่อการศึกษามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การเรียนการสอน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, ออนไลน์) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการโรงเรียน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ แนวคิดของการบริหารวิชาการ คืองานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้โรงเรียนมากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้โรงเรียนดำเนินการโดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านการบริหารงบประมาณ แนวคิดของการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความโปร่งใสคล่องตัวตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนและเสนอของบประมาณ

- การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
- การทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
- การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

- การจัดสรรงบประมาณในโรงเรียน
- การเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณ
- การโอนเงินงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการ

- การตรวจสอบการใช้เงินและผลการดำเนินการ
- การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- การจัดการทรัพยากร
- การระดมทรัพยากร
- การจัดหารายได้และผลประโยชน์
- กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน

- การเบิกเงินจากคลัง
- การรับเงิน

- การเก็บรักษาเงิน
- การจ่ายเงิน
- การนำส่งเงิน
- การกันเงินไว้เบิกเหลื่อมปี

2.6 การบริหารบัญชี

- การจัดทำบัญชีการเงิน
- การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชีทะเบียนและรายงาน

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของโรงเรียน
- การจัดหาพัสดุ
- การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
- การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

3. ด้านการบริหารบุคคล แนวคิดของการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจและนโยบายของโรงเรียน เพื่อดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว และมีความอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

- การวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลัง
- การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะข้าราชการครู

3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

- การดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการกรณีได้รับมอบอำนาจ
- การจ้างลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว
- การแต่งตั้งย้ายโอนครูและบุคลากรทางการศึกษา
- การบรรจุกลับเข้ารับราชการ
- การรักษาราชการแทนและการรักษาการในตำแหน่ง

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพ

- การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- การเลื่อนขั้นเงินเดือนครูและบุคลากรทางการศึกษา
- การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว
- การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน
- เงินวิทยฐานะและเงินตอบแทนอื่น
- งานทะเบียนประวัติ
- งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- การขอหนังสือรับรอง

3.4 วินัยและการรักษาวินัย

- กรณีวินัยไม่ร้ายแรง
- กรณีวินัยร้ายแรง
- การอุทธรณ์
- การร้องทุกข์
- การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

3.5 การออกจากราชการ

- การลาออกจากราชการ
- การออกจากราชการกรณีไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด
- การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป
- การให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน
- กรณีมลทินมัวหมอง
- กรณีได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล

4. ด้านการบริหารทั่วไป แนวคิดของการบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องการจัดระบบบริหารองค์กร และให้บริการการบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักการบริหาร ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอบข่าย/ ภารกิจ ดังนี้

4.1 การดำเนินงานธุรการ
4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน
4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
4.5 การจัดระบบบริหาร
4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป
4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
4.10 การรับนักเรียน

4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
4.13 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคลองค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
4.17 การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
4.18 งานบริการสาธารณะ
4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

2.3 หลักสูตรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจา

ต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6)

2.4 หลักธรรมอิทธิบาท 4

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546, หน้า 12) ได้ให้ความหมาย หลักธรรมอิทธิบาท 4 ว่าหมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ หรือคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ แห่งผลที่มุ่งหมาย

อิทธิบาท แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์ หรือ ความสำเร็จ) หรือ ธรรมเป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ หรือแปลง่าย ๆ ว่า “ทางแห่งความสำเร็จ” ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือ ธรรมแห่งความสำเร็จ หรือธรรมะที่ใช้ในการทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ประกอบด้วย

1) ฉันทะ คือ ความพอใจ อันดับแรกต้องสำรวจตนเองว่า มีความชอบหรือศรัทธางานด้านใด แล้วมุ่งไปในเส้นทางนั้น อาจเริ่มต้นง่าย ๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันทำงานเพื่ออะไร ฉันมีความสุขหรือไม่ หากงานที่ทำอยู่ไม่ใช่งานที่รักเสียทีเดียว เผื่อเราจะได้มีเวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่ อย่างไรก็ตาม เชื่อเถอะว่างานแต่ละอย่างนั้น ไม่มีทางที่ใครจะชื่นชอบไปทั้งหมดทุกกระบวนการ ดังนั้น ถ้าคุณพอใจที่จะทำ และมีความสุขกับงาน เชื่อว่างานที่คุณทำอยู่ต้องออกมาดีแน่ ๆ

2) วิริยะ คือ ความเพียร งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ความวิริยะจึงเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ความสำเร็จได้ ยิ่งคุณขยันเท่าไรผลตอบแทนที่คุณจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความรักในงานจากฉันทะ นั่นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นฝึกฝนตนเองต่างหาก ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตสำหรับคนทำงานร่วมกันคือ จะต้องขยันด้วยกันทั้งหัวหน้าและลูกน้อง ยิ่งผู้เป็นหัวหน้ายิ่งสำคัญมาก ถ้าเป็นคนเกียจคร้าน คิดกินแรงอย่างเดียว ลูกน้องก็มักขยันไปได้ไม่นาน เดี๋ยวก็รามือกันหมด แต่ถ้าหัวหน้าเอาการเอางาน ก็จะสามารถดึงลูกน้องให้ขยันขันแข็งขึ้นด้วย

3) จิตตะ คือ มีความตั้งใจมั่น จิตใจที่จดจ่อกับงานล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมะที่แสดงถึงสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา ซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นแย่งชิงตำแหน่งกัน และขัดขาจนลืมคิดไปว่า งานที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะ จึงมีความสำคัญในการทำงานโดยไม่วอกแวกออกไปนอกลู่นอกทาง ดังนั้น เมื่อคุณมีทั้งฉันทะและวิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว้เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้ อย่างไรก็ดี ปกติคนที่โตเป็นผู้ใหญ่รู้ผิดชอบ มักจะใส่ใจกับงานอยู่แล้ว เพราะธรรมชาติจะทำให้หยุดคิดยาก แต่เสียอยู่อย่างเดียวคือ ชอบคิดเจ้ากี้เจ้าการแต่เรื่องงานของคนอื่น คอยติ คอยสอดแทรก คอยวิพากษ์วิจารณ์ ในขณะที่ธุระของตัวกลับไม่คิดไม่ดู ซึ่งไม่ส่งผลให้งาน ของเราดีขึ้น พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เป็นนักตรวจตรางาน คือให้มีจิตตะ แล้วก็ทรงให้โอวาทไว้ด้วยว่า “ควรตรวจตรางานของตัวเอง ทั้งที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ”

4) วิมังสา คือ มีใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ เป็นสุดยอดของวิธีทำงานให้สำเร็จ อยู่ในอิทธิบาทข้อสุดท้ายนี้ วิมังสา แปลว่า การพินิจพิเคราะห์ หมายความว่า ทำงานด้วยปัญญาด้วยสมองคิด ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ คนเราแม้จะรักงานแค่ไหน บากบั่นเพียงใด หรือเอาใจจดจ่ออยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าขาดการใช้ปัญญาพิจารณางานด้วยแล้ว ผลที่สุดงานก็คั่งค้างและผิดพลาดจนได้

นอกจากนี้ อิทธิบาทธรรมถือเป็นเครื่องช่วยให้ผู้ปฏิบัติดำเนินไปสู่จุดหมายได้อย่างมั่นคง ไม่ละทิ้งกลางคัน โดยมีความตั้งใจมั่น มีความขยันหมั่นเพียรไม่ท้อถอย และใช้จิตคิดไตร่ตรองอยู่เสมอไม่ละทิ้งตลอดการเดินทางจนลุถึงเป้าหมาย

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2546, หน้า 15) ยังได้อธิบายรูปแบบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ คือ

1) ฉันทะ คือ ความพอใจ ได้แก่ความมีใจรักในสิ่งที่ทำ และพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้น ๆ ให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นหรือสิ่งนั้นบรรลุถึงจุดหมาย พูดให้ลึกลงไปในทางธรรมว่า ความรักใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณซึ่งเป็นจุดหมายของสิ่งที่กระทำ ซึ่งจะเขาถึงได้ด้วยการกระทำนั้น อยากให้สิ่งนั้น ๆ เข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ดีที่งดงาม ที่ประณีต ที่สมบูรณ์ ที่สุดของมัน หรืออยากให้ภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้น ๆ ของงานนั้น เกิดมีเป็นจริงขึ้น อยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้น

2) วิริยะ คือ ความเพียร ได้แก่ความอาจหาญ แกล้วกล้า บากบั่น ก้าวไป ใจสู้ไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นไหวต้ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้วาสิ่งใดมีค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดขึ้นแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะลุถึงได้ยากนัก มีอุปสรรคมาก หรืออาจใช้เวลายาวนานเท่านั้นเท่านี้เดือน เขาก็ไม่ท้อถอย กลับเห็นเป็นสิ่งท้าทายที่เขาจะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ

3) จิตตะ คือ ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ เฝ้าคิดเรื่องนั้นใจอยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปอย่างแรงกล้า ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม้สนใจไม้รับรู้เรื่องอื่น ๆ ใครพูดอะไรเรื่องอื่น ๆ จะไม่สนใจ แต่ถ้าพูดงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันที บางทีจะทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุก ง่วนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เอาใจใส่ร่างกาย การแต่งเนื้อแต่งตัว อะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ ๆ บางทีก็ไม่รู้ตัว ทำจนลืมวันลืมคืน ลืมกินลืมนอน ความมีใจจดจ่อฝักใฝ่เช่นนี้ ย่อมทำให้สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมาเฉพาะสำหรับกิจนั้น เรียกว่าเป็นจิตตสมาธิ พร้อมนั้นก็เกิดความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

4) วิมังสา คือ ความสอบสวนไตร่ตรอง ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบขอยิ่งหย่อน เกินเลย บกพร่อง หรือขัดข้อง เป็นตนในกิจที่ทำรู้จักทดลองและคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง ข้อนี้ เป็นการใช้ปัญญาชักนำสมาธิ ซึ่งจะเห็นได้ไม่ยาก คนมีวิมังสาชอบคิดคนหาเหตุผล ชอบสอบสวน ทดลอง เมื่อทำอะไรก็คิดพิจารณาทดสอบไป เช่น คิดว่าผลนี้เกิดจากเหตุอะไร ทำไมจึงเป็นอย่างนี้ ผลคราวนี้เกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ เหล่านี้เท่านี้ ถ้าชักองค์ประกอบนี้ออกเสียจะเป็นอย่างนี้ ถ้าเพิ่มองค์ประกอบนี้เข้าไปแทนจะเกิดผลอย่างนี้ ลองเปลี่ยนองค์ประกอบนั้นแล้ว ไม่เกิดผลอย่างที่คาดหมาย เป็นเพราะอะไร จะแก้ไขที่จุดไหน

2.3.1 อิทธิบาท 4 กับการศึกษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 13) การศึกษาไทยจะเปลี่ยนแปลงให้เห็นทันตาต้องใช้อิทธิบาท 4 โดยกระทรวงศึกษาธิการไม่ต้องเสียเวลา นำรูปแบบหรือตัวอย่างจากต่างประเทศมาใช้กับคนไทย เพราะคนต่างวัฒนธรรมต่างพื้นที่ย่อมมีวิธีการเรียนรู้เฉพาะตน จึงมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบและสั่งสอนชาวพุทธให้เป็นคนดี

อิทธิบาท 4 จึงเป็นฐานแห่งความสำเร็จในการเรียนรู้ของคนไทย ถือเป็น “Innovation” นวัตกรรมสุดยอด ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพราะได้มีการทดลองใช้และพัฒนาต่อเนื่องมา 2560 ปี ผู้ใช้ทุกคน (ชาวพุทธ) ต่างให้ความเห็นว่าเป็นสิ่งซึ่งมีคุณธรรม เป็นเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ถ้าทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท 4 คือ 1 ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2 วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3 จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4 วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น จะทำให้ทุกสิ่งสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

1. ฉันทะ โรงเรียนต้องหาวิธีการแบบฉันทะทำให้เด็กนักเรียนมีความพอใจที่อยากจะเรียน วิธีการคือหาสิ่งที่เด็กรักเด็กชอบ ให้เด็กเรียน ให้หาเหตุ หาผล รู้ปัญหา เรียนแล้วได้อะไร เมื่อเด็กได้เรียนในสิ่งที่ชอบ สิ่งที่รัก ในที่สุดเด็กจะตั้งใจเรียนตั้งใจทำงาน เพราะมนุษย์เรา ถ้าทำในสิ่งที่รักที่ชอบแล้วจะมีความมุ่งมั่นทำงานด้วยใจงานจึงออกมาดีมีคุณภาพ

2. วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การะทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ เด็กไทยเราขาดข้อนี้เป็นจำนวนมาก ต้องเติมเต็มลงไปในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการกระทำ Learning by doing เด็กจะจำได้ดีเพราะมีประสบการณ์ มีความรู้สึกของตัวที่ได้เรียนรู้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือในอนาคตได้ ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้มาก ให้โรงเรียนกำหนดรายวิชาที่จะเรียนเองไม่ต้องใส่ปิ่นโตมาให้เด็กเรียน

4. วิมังสา หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา โดยใช้ปัญญาที่สั่งสมมาให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมได้อย่างเต็มที่ ก็บอกกล่าวมาให้เป็นแนวคิดกับการศึกษาไทยที่กำลังปฏิรูปการศึกษา ปัญหาใหญ่ของเด็กไทยที่รู้กันทั่วไป คือสมาธิสั้น ขาดทักษะชีวิต การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว 20 ปี ต้องเน้นการฝึกฝนให้เขาเป็นคนดี มีคุณธรรม ตามแนวทางอิทธิบาท 4

สรุปได้ว่า การบริหารของหลักอิทธิบาท 4 ในทางพระพุทธศาสนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ

1) ฉันทะ มีความพอใจในการบริหารงานให้สำเร็จตามแผนที่ตั้ง
2) วิริยะ มีความอุตสาหะขยันหมั่นเพียร ในการบริหารงานสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรฐานของสถานศึกษา
3) จิตตะ ความเอาใจใส่ในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกขั้นตอนไม่ให้เกิดความผิดพลาด
4) วิมังสา มีใจจดจ่ออยู่กับงานบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยการตรวจสอบข้อบกพร่องและมีการแก้ไขพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.5.1 หลักการสัมภาษณ์

สุรางค์รัตน์ วศินารมณ์ (2542, หน้า 42) ได้ให้ความหมายของการสัมภาษณ์ว่าหมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งแตกต่างจากการสนทนาโดยทั่ว ๆ ไป เพราะการสัมภาษณ์จะต้องมีจุดมุ่งหมาย ต้องเตรียมคำถามและติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอน

รูปแบบการสัมภาษณ์ รูปแบบการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ 1) สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบนี้ไม่ต้องเตรียมการมากนัก เพียงแต่เตรียมจุดประสงค์ของการสัมภาษณ์และคำถามไว้ล่วงหน้าเท่านั้น 2) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบนี้มีหลักเกณฑ์มากกว่าแบบแรกคือ ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมสถานที่ นัดวัน เวลา ไปพบ หรือเชิญผู้ให้สัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า

คุณสมบัติของผู้สัมภาษณ์ 1) จะต้องเตรียมตัวให้พร้อม และเข้าใจจุดประสงค์ว่าต้องการทราบข้อมูลอะไรจากผู้ให้สัมภาษณ์ 2) มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวให้เข้ากับทุกคนได้ในระยะเวลาอันสั้น 3) มีไหวพริบที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และรู้จักหลักจิตวิทยา 4) รู้จักมารยาทในการพูดและการฟัง ไม่ควรซักถาม หรือเคี่ยวเข็ญผู้ให้สัมภาษณ์ให้ตอบคำถามในกรณีที่ไม่เต็มใจตอบ และต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูด 5) ต้องเป็นคนมีบุคลิกดีแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะกับกาลเทศะ 6) ผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นคนที่ตรงต่อเวลา

คำถามในการสัมภาษณ์ คำถาม คือ หัวใจของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการตั้งคำถาม ผู้สัมภาษณ์จึงควรศึกษาลักษณะของคำถามที่ควรใช้สำหรับการสัมภาษณ์

คำถามเปิด คือ คำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเหมาะสำหรับการสัมภาษณ์โดยทั่ว ๆ ไป

คำถามปิด คือ คำถามที่ผู้ถามต้องการคำตอบเพียงจุดใดจุดหนึ่ง หรือต้องการคำตอบสั้น ๆ โดยไม่ต้องการคำอธิบาย วัตถุประสงค์หลักของการเลือกใช้คำถามปิด คือ เพื่อให้สามารถสัมภาษณ์คนจำนวนมากได้โดยไม่ใช้เวลามากนัก และเกิดความคงที่ในการถามคำถามหนึ่ง ๆ กับคนจำนวนมากลักษณะคำถามปิดจะให้เลือกคำตอบว่าใช่หรือไม่ หรือกำหนดประเด็นที่ต้องการให้ตอบเพียงเรื่องเดียว หรือเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

การสัมภาษณ์เพื่อการศึกษา ก่อนการสัมภาษณ์ควรเตรียมคำถามให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา จัดลำดับคำถามให้เหมาะสมและสะดวกแก่ผู้ตอบ โดยพิจารณาว่าผู้ที่จะสัมภาษณ์นั้นเป็นคนกลุ่มใด วัยใด อาชีพใด จะช่วยในการเลือกคำถามที่เหมาะสมกับความรู้ และประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์มากขึ้น

ระหว่างการสัมภาษณ์แนะนำตนเองและเรื่องที่ต้องการข้อมูล เพื่อพยายามโน้มน้าวใจผู้ให้สัมภาษณ์สนใจที่จะให้ความร่วมมือดำเนินการสัมภาษณ์ตามคำถามที่เตรียมไว้ ผู้สัมภาษณ์จะต้องวางตัวเป็นกลางไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ นอกเหนือจากเรื่องที่จะสัมภาษณ์ และไม่ควรพูดนอกเรื่อง พยายามเป็นผู้ฟังที่ดี และสนใจปฏิกิริยาตอบสนองต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ จะช่วยให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการสัมภาษณ์ และเต็มใจให้ข้อมูลบันทึกคำตอบที่ได้รับและรวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ

เช่น การแสดงสีหน้า หรือนำเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ สภาพแวดล้อมของการสัมภาษณ์ เมื่อจบการสัมภาษณ์จะต้องขอบคุณในความร่วมมือ และการเสียสละเวลาของผู้ให้สัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เพื่อเข้าทำงาน ก่อนการสัมภาษณ์จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมโดยแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ควรเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับหน่วยงานองค์การหรือบริษัทที่ตนสมัครเข้าทำงานให้มากที่สุด และควรหาความรู้เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ ที่สมัครด้วยว่าจะต้องทำหน้าที่อะไรบ้าง

ระหว่างสัมภาษณ์เมื่อได้รับเรียกให้เข้าไปรับการสัมภาษณ์ ควรแสดงความเคารพด้วยการไหว้ และกล่าวคำสวัสดีกับเจ้าหน้าที่ตามมารยาท แล้วจึงนั่งเมื่อเจ้าหน้าที่เชิญให้นั่ง ในระหว่างการสัมภาษณ์ควรตั้งใจฟังคำถาม และตอบคำถามทุกข้ออย่างชัดเจน มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความกระตือรือร้น ไม่พูดมากเกินความจำเป็น

ประเภทของการสัมภาษณ์ 1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นการสัมภาษณ์ซึ่งผู้สัมภาษณ์สามารถควบคุมจังหวะ เนื้อหาการซักถาม และมีการจัดลำดับก่อน-หลัง เพื่อให้การสัมภาษณ์นั้นเป็นไปอย่างมีระบบ 2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการวางรูปแบบของคำถาม ผู้สัมภาษณ์สามารถถามได้หลายทิศทาง และมักไม่มีแนวทางที่เป็นทางการ 3) การสัมภาษณ์โดยวิธีการสร้างแรงกดดัน (Stress interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกเครียด เพื่อที่จะทดสอบว่าผู้สมัครมีความอดทนมากน้อยแค่ไหน เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและความกดดัน 4) การสัมภาษณ์แบบเป็นคณะกรรมการ (Board interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้ตัวแทนจากหลากหลายแผนกและตำแหน่งงาน เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์มีความถนัดและเหมาะสมกับงานประเภทใด 5) การสัมภาษณ์แบบแพนแนล (Panel Interview) เป็นการสัมภาษณ์ ที่มีคณะกรรมการหลายคนสลับกันถามคำถามและสังเกตผู้ถูกสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นแล้วจะทำการรวบรวมคะแนนเพื่อตัดสินเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้ถูกสัมภาษณ์ 6) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ใช้ในกรณีที่มีผู้สมัครจำนวนมาก โดยใช้คำถามที่มีการกำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงให้เกิดความคิดและการตัดสินใจ ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถที่จะตอบโต้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สัมภาษณ์ได้

2.5.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ความหมายและความสำคัญ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2551, ออนไลน์) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1939-1945) โดยนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรายการวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศในช่วงนั้น พอสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1946 ได้มีการนำมาใช้ในกลุ่มที่ทำงานทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) มีลักษณะเป็นการสนทนาถกแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่มีการกำหนดหัวข้อเฉพาะบางประเด็นของผู้จัด (Organizer) โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมประมาณ 8-10 คน ซึ่งเรียกว่า เป็น Participants หรือ Respondents โดย ผู้ที่จะเข้าร่วมการทำ Focus Group จะได้รับการคัดเลือก (Screen) ตามเงื่อนไขมาอย่างดี

การสนทนากลุ่ม คือ การสัมภาษณ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

(Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2551, ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า การสนทนากลุ่ม หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

เกษมสิงห์ เฟื่องฟู (2551, ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสนทนากลุ่ม คือ การที่จัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือ คุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถาม ที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม มีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุด ทำให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนไม่อายคน วิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสมาชิก 9-12 คน ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่วงสนทนาอาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อยหันหน้าเข้าสนทนากันเอง แต่ในกรณีนี้อาจจะลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

หลักการของการสนทนากลุ่ม

กรมการพัฒนาชุมชน (2551, ออนไลน์) วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนไม่มากนักมาร่วมวงสนทนากัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกันโดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่สนใจศึกษาในการจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะบางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างพูดคุย มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้จดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกรายละเอียดของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

ข้อดีของการจัดการสนทนากลุ่ม

1. ผู้เก็บข้อมูล เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี
2. เป็นการเผชิญหน้ากันในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว
3. ให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกันได้
4. บรรยากาศของการคุยกันเป็นกลุ่มจะช่วยลดความกลัวที่จะแสดงความเห็นส่วนตัว
5. เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย ทำง่าย ให้ความยืดหยุ่นในการค้นหาประเด็นหรือสืบค้นลึกในข้อมูลบางอย่าง ข้อมูลมีชีวิตชีวา

ข้อจำกัดในการสนทนากลุ่ม

1. ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูล ที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเหล่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้มีการผูกขาดการสนทนาขึ้น

2. พฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจไม่ได้รับการเปิดเผยในกลุ่มสนทนา ในกรณีนี้ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะดีกว่า

3. ถ้าผู้ดำเนินในการสนทนาคุมเกมไม่ได้ การสนทนากลุ่มจะไม่ราบรื่น

ประโยชน์ของการจัดการสนทนากลุ่ม

1. ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทัศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม

2. ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ

3. ใช้ในการกำหนดคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม

4. ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 7-12 คน และมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยถามประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิด แนวทาง และแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นอย่างกว้างขวาง และละเอียดยิ่งขึ้น ลักษณะสำคัญของการสนทนากลุ่ม คือ ต้องกำหนดขนาดสมาชิกที่เหมาะสม วัตถุประสงค์เฉพาะที่ไม่รู้จักมาก่อน เลือกมาเพราะมีคุณสมบัติที่เหมาะกับประเด็นสนทนา กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กำหนดไว้ล่วงหน้า ว่าใคร สัมภาษณ์ประเด็นอะไร

2.6 หลักการทำ SWOT Analysis

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการทำ SWOT Analysis จากผู้รู้ดังนี้

ปกรณ์ ปรียากร (2552, หน้า 131) การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ด้วยการประเมินจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์การจากทรัพยากรภายในและสมรรถนะในการใช้ทรัพยากร และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้วยการประเมินโอกาสและอุปสรรคขององค์การ จากสภาวะภายนอกทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมทั่วไป และสภาพแวดล้อมของตัวงานจากภายนอกที่เอื้อประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จขององค์การ

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต ซึ่งแบ่งไว้คือ SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้

Strengths	จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
Weaknesses	จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
Opportunities	โอกาสที่จะดำเนินการได้

Threats อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

1. หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

2. ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กรซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไรจุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์ เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กรในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

3. ขั้นตอน/วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กรทำให้มีข้อมูล ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรการประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากร และความสามารถภายในองค์กรทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูล เพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อ การบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบ ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์ก่อนหน้านี้ด้วย - จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้นเองว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร - จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายในจากมุมมอง ของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้น ๆ เอง ว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

3.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้นสามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตรารู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ - โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหาภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้ หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้ - อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มี ความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

3.3 ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อมเมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำ

ข้อพิจารณาในการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้

1. ควรวิเคราะห์แยกแยะควรทำอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญจริง ๆ เป็นสาเหตุหลัก ๆ ของปัญหาที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์การ/ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Result) ได้จริง

2. การกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ไม่ควรกำหนดของเขตของความหมายของปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จุดอ่อน (W) หรือ จุดแข็ง (S) หรือ โอกาส (O) หรือ อุปสรรค (T) ให้มีความหมายคาบเกี่ยวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกัน ก็ต้องสมควรที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันออกไป

3. ข้อดี – ข้อเสีย ของการทำ SWOT Analysis

ข้อดี เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทางธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ให้ความสะดวกเป็นอย่างมากสำหรับผู้ที่นำ SWOT มาใช้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น – การตัดสินใจเลือกเมื่อมีทางเลือกหลาย ๆ ทาง - การกำหนดความสำคัญก่อนหลังของเหตุการณ์ - การบริหารความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น – การวิเคราะห์และ

แก้ปัญหาในการดำเนินการ - การวิเคราะห์โครงการเริ่มใหม่ - การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น - การสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ฯลฯ

ข้อเสีย ของการใช้ SWOT ก็มีอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์และความหลากหลายในการประยุกต์ใช้งาน เช่น- โอกาสผิดพลาดเกิดจาก คุณภาพของข้อมูลที่นำมาใช้วิเคราะห์ ทักษะ ประสบการณ์ และของเทคนิค SWOT ของผู้วิเคราะห์ - ต้องทบทวน SWOT เป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบสภาพว่า เหตุการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานยังเหมือนเดิมหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วหรือไม่

จากหลักการทำ SWOT Analysis ดังกล่าวผู้วิจัยจะได้นำมาใช้ในขั้นตอนการวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4

2.7 บริบทของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

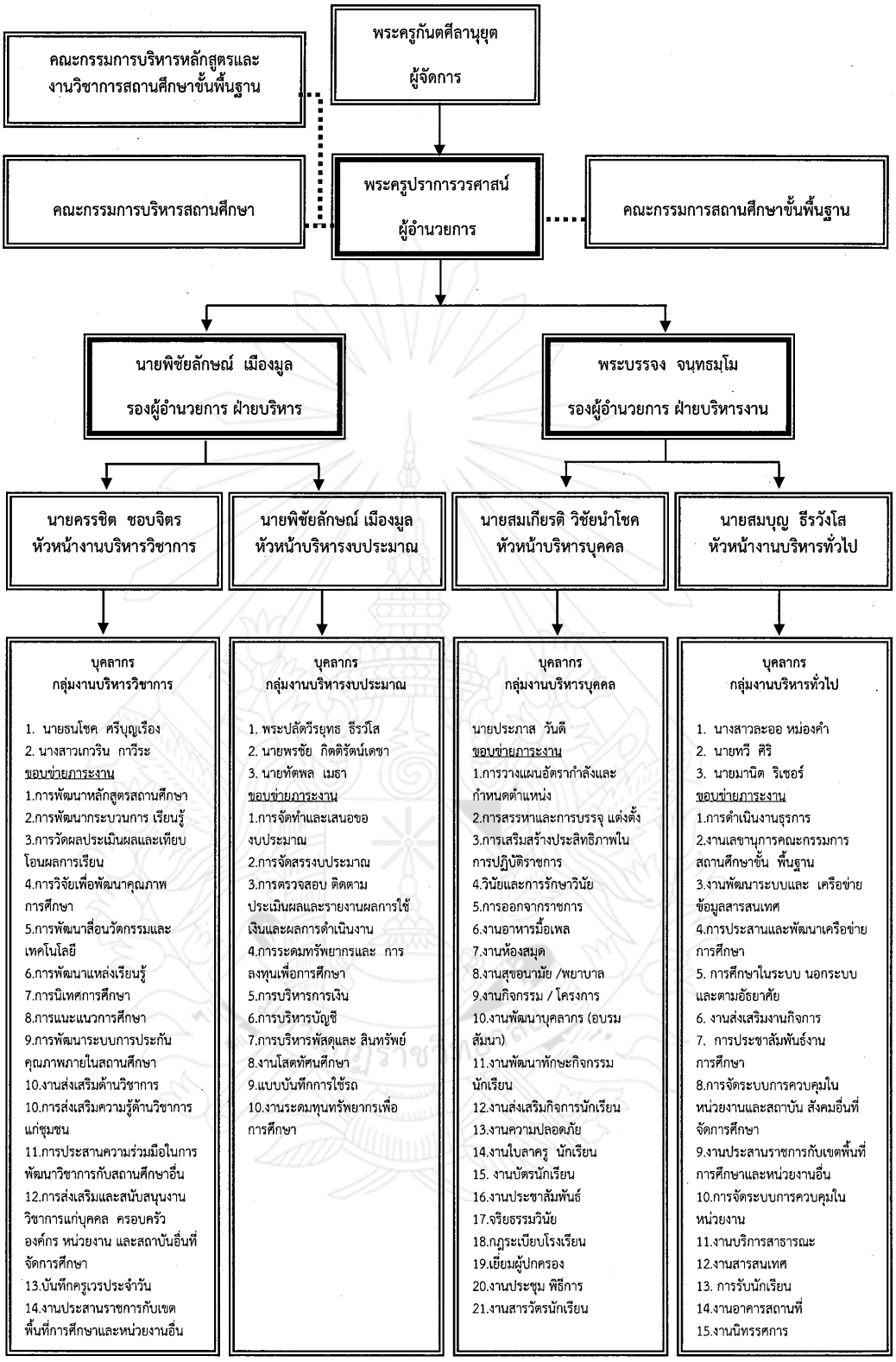
โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ที่อยู่ 300 หมู่ 2 ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักเขตการศึกษาปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 2.1 จำนวนผู้บริหาร/ครู/บุคลากรทางการศึกษา

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
ผู้บริหาร	3
ครู	8
บุคคลากร	2
รวม	**13**

ตารางที่ 2.2 จำนวนนักเรียน

ระดับชั้น	จำนวน (คน)
มัธยมศึกษาปีที่ 1	30
มัธยมศึกษาปีที่ 2	25
มัธยมศึกษาปีที่ 3	18
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	**73**
มัธยมศึกษาปีที่ 4	10
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2
มัธยมศึกษาปีที่ 6	10
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	**22**

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษา

ที่มา : โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา (2564, หน้า 3)

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ รวมทั้งการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ สำหรับด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด และมีสุขภาวะทางร่างกายและสังคม ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และความเป็นไทย การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

จากผลการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้สถานศึกษา จัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปตามเป้าหมายที่ตั้งเป้าหมายไว้ในแต่ละมาตรฐาน ซึ่งจากผลการประเมินสรุปได้ว่าได้ระดับ ยอดเยี่ยม ผลที่สนับสนุนการประเมินตนเอง ดังนี้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เนื่องจากสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าหลักสูตรปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานและโครงการปฏิบัติธรรมประจำปี ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธารับเป็นเจ้าภาพถวายภัตตาหารเพลเสริมจากที่ได้รับงบสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้สามารถจัดโครงการถวายภัตตาหารเพลทุกวัน และได้รับความร่วมมือจากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลเวียงแหง ในการตรวจ ดูแล เฝ้าระวังป้องกันโรคอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นสถานศึกษายังได้จัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เลือกร่วมกิจกรรมเสริมสุขภาวะตามความสนใจ ตลอดจนถึงกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นประจำ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมฯ ภาษาบาลี และภาษาอังกฤษเสริม

ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ เพื่อให้บรรลุตามกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยการดำเนินการบริหารและการจัดการโดยใช้กระบวนการ P D C A อย่างมีส่วนร่วม โรงเรียนได้ใช้เทคนิคการประชุมที่หลากหลายวิธี เช่น การประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมแบบระดมสมอง การประชุมกลุ่ม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการจัดการศึกษา สภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีคุณภาพ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน และจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษา และโรงเรียนได้ใช้กระบวนวิจัยในการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้เป็นฐานในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการดำเนินงาน/กิจกรรมอย่างหลากหลาย ได้แก่ งานหลักสูตรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน

เน้นการปฏิบัติ (Active learning) โดยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง ครูใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำข้อมูลมาร่วมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ครูสร้างสื่อนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งปรับโครงสร้างรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิด เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูใช้สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อการสอน ครูมีงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบสงเคราะห์สำหรับนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน และอาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดารเป็นนักเรียนพลัดถิ่น ขาดโอกาสทางการศึกษา ถ้าหากไม่ได้บรรพชาเป็นสามเณร คงไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ ดังนั้นการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาแบบให้เปล่าและฟรีทุกอย่าง ตั้งแต่เครื่องนุ่งห่ม ภัตตาหารเช้า เพล อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ควบคู่กับหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยมีเนื้อหาและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระสุขศึกษาและศิลปะ บางส่วนที่ปรับให้เหมาะสมกับสมณสารูป นอกนั้นใช้เนื้อหาและตัวชี้วัดเหมือนกับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด นอกจาก 8 กลุ่มสาระนี้แล้ว ยังใช้หลักสูตรของมหาเถรสมาคม ได้แก่ รายวิชาภาษาบาลี ธรรมะ วินัย และวิชาพุทธประวัติ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาที่จัดขึ้นตามเป้าหมาย

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มหาเถรสมาคม โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นหน่วยงานที่สนองงานมหาเถรสมาคม เป็นหน่วยงานสนับสนุน ผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ และได้รับการอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา 4 ฝ่าย ประกอบด้วย 1.ด้านการบริหารวิชาการ 2.ด้านการบริหารงบประมาณ 3.ด้านการบริหารบุคคล 4.ด้านการบริหารทั่วไป ส่วนปรัชญาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาคือ คือ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเส ซึ่งแปลว่า ผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์ คำขวัญของโรงเรียน คือ วิชาการเด่น เน้นการเป็นสมณะที่ดี มีระเบียบวินัย จิตใจใฝ่คุณธรรม

ประชาชนบริเวณรอบวัด มีอาชีพหลากหลายและประชาชนในชุมชนไม่ได้เป็นผู้ปกครองของนักเรียน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างอำเภอและต่างจังหวัด เดินทางเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้ พื้นที่ของโรงเรียนตั้งอยู่ภายในบริเวณของวัด มีเนื้อที่ใช้สอยในส่วนของโรงเรียนจำนวน 3 ไร่ 33 ตารางวา

โอกาสและข้อจำกัดของสถานศึกษา

โอกาส โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ตั้งอยู่ในที่หมู่บ้านกองลม หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนชนบท มีความผูกพันกับวัด และมีความศรัทธาเลื่อมใสในบวรพระพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น โรงเรียนจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ให้การสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดการศึกษาและการบริการแหล่งเรียนรู้ ที่เห็นความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้แนวคิดและแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัด เนื่องจากโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ตั้งอยู่ในวัดที่กำลังพัฒนาสิ่งก่อสร้างถาวรวัตถุเพื่อรองรับการใช้งานอย่างเพียงพอ จึงยังไม่สามารถดึงญาติโยมมาสนับสนุนการศึกษาได้เท่าที่ควร

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน มุ่งมั่นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ยกระดับศักยภาพของครูบุคลากรสู่มาตรฐานวิชาชีพ

พันธกิจของโรงเรียน ข้อที่ 1 ส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน ข้อที่ 2 ส่งเสริมกระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 3 ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป้าหมายของสถานศึกษา ข้อที่ 1 ผู้เรียนมีคุณภาพศักยภาพตามหลักสูตรสถานศึกษา มีทักษะจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องนับแต่การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบและการแก้ไขปรับปรุง เน้นการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ข้อที่ 3 มีการคิดค้นและใช้นวัตกรรมในกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นขอตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กลยุทธ์ของสถานศึกษา กลยุทธ์ข้อที่ 1 พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ข้อที่ 2 พัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการ ข้อที่ 3 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาการศึกษาการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผู้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

ลักขณา สริวัฒน (2559) การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูระดับประถมศึกษา งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมและรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมและจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูระดับประถมศึกษาที่สอนในโรงเรียน หลักเมืองมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 91 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ข้อมูลคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน 4 ด้านได้แก่ ด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ ด้านละ 9 ข้อ และด้านวิมังสา 8 ข้อ รวม 35 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย T-test (Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แยกตามด้านวิริยะ, จิตตะ, วิมังสา และโดยรวมทั้ง 4 ด้านของครูระดับประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านฉันทะอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวม และแต่ละด้าน ยกเว้นด้านวิริยะของครูเพศหญิงอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านฉันทะตามประสบการณ์การสอนที่อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรพบว่า ครูปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี และครูมีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 25 ปีและ 25 ปีขึ้นไป มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยรวมและรายด้านในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน ส่วนครูเพศชาย และเพศหญิงไม่แตกต่างกันในรายด้านแต่แตกต่างกันโดยรวมที่ครูเพศหญิงมีการประยุกต์ใช้มากกว่าครู เพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพร อินทรพาเพียร (2560) การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยายผลการศึกษาวิจัย พบว่าการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 รองลงมา ได้แก่ ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ตามลำดับนักเรียนมีข้อเสนอแนะในการปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ด้านฉันทะ ความพึงพอใจต่อการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด เมื่อพิจารณา

โดยละเอียดแล้ว พบว่า ประเด็นการมีความปรารถนาจะศึกษาเล่าพอใจและภาคภูมิใจที่ได้เรียนหนังสือมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านวิมังสาเตือนตนในการศึกษาเล่าเรียน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ประเด็นการศึกษาเล่าเรียนจนกว่าจะสำเร็จมากที่สุด และด้านวิริยะเพียรพยายามในการเรียน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า มีความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด ด้านจิตตะเอาใจฝักใฝ่ต่อการศึกษาเล่าเรียน เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับเอาใจใส่ต่อการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด

สุกิจ มลสวัสดิ์ (2560) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มี อายุ เกรดเฉลี่ย ชั้นปีและวัดที่จำพรรษาต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลัก อิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ในหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 132 รูป เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิด และ แบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z - test และ F - test ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจรักใคร่ ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม ด้านจิตตะ การเอาใจฝักใฝ่ และด้านวิมังสา มีปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุ เกรดเฉลี่ย ชั้นปี และวัดที่จำพรรษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา พบว่า กิจกรรมสร้างปัญญาใคร่ครวญหาเหตุผลในการศึกษามีน้อย จิตใจยังไม่มั่นคงและ ความกระตือรือร้นในการศึกษามีน้อย ผู้บริหารจึงควรสอดแทรกกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างการคิดค้นที่หลากหลาย ฝึกให้นักเรียนมีความใคร่ครวญหาเหตุผลในการศึกษาของตนเอง ควรพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่เพื่อเพิ่มความสนใจในการศึกษา ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมสร้างสมาธิให้แก่นักเรียนให้มากขึ้น

พระพัฒนพล สิริสุวณฺโณ (เพ็ชรไชย), ประยูร แสงใส, อุทัย วรเมธีศรีสกุล (2563) การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบ และเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นรูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมในการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูบรรพชิต จำนวน 38 รูป และครูคฤหัสถ์จำนวน 32 คน จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของ

กลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบด้วยค่าที (T-test Independent) และการทดสอบเอฟ (F-test) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 15 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเก็บขอมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และเขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานีนั้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้ 1) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) 2) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) 3) ด้านจิตตะ (ความคิด) 4) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นราย ด้าน คือ ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) มีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) มีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติไม่ แตกต่างกัน เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านจิตตะ (ความคิด) มีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานีจาก ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้ในแต่ละข้อดังนี้ 3.1) ฉันทะ (ความพอใจ) ควรมุ่งเน้นจัดการ เรียนรู้นักเรียนตระหนักและสนใจในการเรียน เกิดความอยากรู้อยากเรียน 3.2) ด้านวิริยะ (ความพากเพียร) ควรมุ่งเน้นจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายกระตุ้นผู้เรียนอยากเรียนรู้3.3) ด้านจิตตะ (ความคิด) ควรมุ่งเน้นสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และมีแบบแผน 3.4) ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) ควรมุ่งเน้นสอนให้นักเรียนใช้ ปัญญาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

พระเจริญ บุญทศ, ลัดดาวัลย์ คงทอง (2563) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 รายงานการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 มี 4 ด้านคือ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 จำแนกตามระดับชั้น และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา

ของนักเรียนโรงเรียนมหาวิชราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 ในการวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 พบว่า นักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 โดยส่วนรวมอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.61, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านฉันทะ (ความพอใจ) ($\bar{X}$= 4.04, S.D. = 0.74) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ($\bar{X}$= 3.37, S.D. = 0.81) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) ($\bar{X}$= 3.74, S.D. = 0.84) และด้านวิมังสา (ความรอบคอบ) ($\bar{X}$= 3.28, S.D. = 0.92) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 จำแนกตามระดับชั้น พบว่าการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านฉันทะ (ความพอใจ) และด้านวิริยะ (ความเพียร) นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโดยส่วนรวม ด้านฉันทะ (ความพอใจ) และด้านวิริยะ (ความเพียร) นักเรียนที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 กับนักเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนั้นนักเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนที่มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.053 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3 ประกอบด้วยความคิดเห็นของนักเรียนที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) ครูควรอธิบายถึงการนำหลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาประยุกต์ต่อการเรียน (2) ครูควรอธิบายถึงความสำคัญการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา (3) ครูควรยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 และ (4) ครูควรบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

สุปราณี สาระรัตน์ (2564) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักอิทธิบาท 4 และแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกในพระพุทธศาสนา 2) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียน

ภาษาอังกฤษ และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานวิธี โดยใช้การวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม ผลการวิจัย พบว่า 1. หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมนำสู่ความสุข ความสำเร็จ ประกอบด้วยฉันทะ คือ ความพอใจ วิริยะ คือ ความพากเพียร จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ และวิมังสา คือ การพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุและผล พระพุทธเจ้ามีองค์คุณของกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ เป็นที่รัก เป็นที่เคารพ เป็นที่ยกย่อง เป็นนักพูด เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ทรงมีหลักการสอน ลีลาในการสอน และวิธีการสอนที่หลากหลาย ซึ่งเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ 2. การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.75/80.33 ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมาก นักเรียนประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับมาก 3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ มีกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นนำไปใช้ และขั้นสรุป โดยใช้ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาในการเรียนทุกขั้นตอน ครูควรวิเคราะห์และประเมินความพร้อมของนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
3.2 วิธีการศึกษา
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
3.7 การนำเสนอข้อมูล

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยคัดเลือกจากตัวบุคคลที่สามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 กลุ่มที่ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป/คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ 1 รูป, รองผู้อำนวยการ 1 รูป, ครูปฏิบัติการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 7 รูป/คน โดยการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยใช้หลักการเลือกผู้ให้การสัมภาษณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

3.1.2 กลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงปริยัติศึกษา จำนวน 2 คน, รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 คน, ครูปฏิบัติติการสอน จำนวน 2 คน, และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน, และอาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จำนวน 2 รูป/คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ (2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี ผลการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ซึ่งจำแนกตามความเชี่ยวชาญ

3.2 วิธีการศึกษา

3.2.1 ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติงานประจำปี สรุปรายงานประเมินภายใน (SAR)

3.2.2 การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา และการวิเคราะห์ปัจจัย สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 ศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 รูป/คน

3.2.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 9 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ประมวลผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งลักษณะและเนื้อหาตลอดจนขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

3.3.2 แบบคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ใช้ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เครื่องมือการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ประมวลผลจากการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

1. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยใช้หลักการเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันในการบริหารจัดการทวิศึกษาเพื่อพัฒนาผลการดำเนินงานโดยตรง การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสนทนากลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 2 รูป/คน, กลุ่มครูปฏิบัติการ 3 คน, กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1 คน, กลุ่มอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2 รูป/คน รวมทั้งหมด 8 รูป/คน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญให้มีข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ (1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ (2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี ผลการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ซึ่งจำแนกตามความเชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ครั้งนี้ คือ

2.1 กลุ่มผู้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) จำนวน 1 ท่าน คือ ผู้วิจัยเอง ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note – Taker) จำนวน 2 ท่าน และผู้บริการทั่วไป จำนวน 1 ท่าน รวม 4 ท่าน

2.2 แนวทางการสนทนากลุ่ม เรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นกรอบในการกำหนดโครงสร้างแนวคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างคู่มือการสนทนากลุ่ม ตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนดไว้ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลัก และคำถามขยายที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 นำคู่มือการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของข้อคำถามก่อนหลังในคำถามหลักรวมถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ของคำถามขยาย

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขคู่มือการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะจนสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริง

3.3.3 วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูล
2. แบบสอบถาม
3. แบบสังเกต
4. แบบสัมภาษณ์

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.4.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดโครงสร้าง และขอบเขตเนื้อหาให้ครอบคลุมข้อมูลทุกส่วนที่ต้องการสอบถาม

3.4.2 นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการวิจัย

3.4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยยึดหลัก IOC (Index of item Objective Congruence) คือ วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร เกณฑ์ในการหาค่าเที่ยงตรง

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1) พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม
2) พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม
3) นายแสวง เสมอใจ นักวิชาการศาสนศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขต 5
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถาม

3.4.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแนะนำ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

3.4.5 ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะจากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญพร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เช่น แผนพัฒนา แผนปฏิบัติงานประจำปี สรุปรายงานประเมินภายใน (SAR) การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา และการวิเคราะห์ปัจจัย สภาพแวดล้อม

(SWOT Analysis) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นการสัมภาษณ์ โดยสนทนาตัวต่อตัวแบบเผชิญหน้า ผู้สัมภาษณ์จะเริ่มต้นจากการแนะนำ แนะนำวัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และพยายามสร้างความเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์มากที่สุด ถึงแม้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์จะเป็นผู้ร่วมงานก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ 1 รูป, รองผู้อำนวยการ 1 รูป/คน, ครูปฏิบัติการ จำนวน 7 รูป/คน, รวมทั้งหมด 9 รูป/คน

1) การเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เตรียมแบบบันทึก หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ (Informed Consent Form) เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับทราบและยินยอมเป็นถูกสัมภาษณ์

2) การดำเนินการรสัมภาษณ์ตามโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างสำหรับข้อมูลที่หลากหลาย แบบไม่เป็นทางการ ไม่จำกัดคำตอบ ไม่เคร่งครัด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

3.5.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้คำถามสนทนา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างเป็นอิสระ โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มไว้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการศึกษาที่วางไว้ โดยการวิเคราะห์ตามกรอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสรุปเหตุการณ์ หรือกฎเกณฑ์ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ 2 คน, ครูปฏิบัติการ 3 คน, และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1 คน และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2 รูป/คน รวมทั้งหมด 8 รูป/คน

1) การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม

- ผู้วิจัยขอหนังสืออนุเคราะห์การเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มจากรองอธิกาบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และขอเชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มพร้อมทั้งติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาที่บุคลากรผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อขออนุญาตบุคคลดังกล่าว

- จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้แก่ สมุดบันทึก เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ของที่ระลึกและคู่มือการสนทนากลุ่ม

- ซักซ้อมทำความเข้าใจในหลักการ วิธีการและขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ดำเนินการ ผู้จดบันทึกการสนทนาและผู้บริการทั่วไปมีความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอยู่ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) การดำเนินการสนทนากลุ่ม

- ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อมก่อนผู้เข้าร่วมสนทนาจะเดินทางมาถึง

- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเมื่อผู้เข้าร่วมสนทนาเดินทางมาถึงโดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนทนาทุกคนพยายามพูดคุยและซักถามอย่างเป็นมิตรเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีก่อนเริ่มต้นสนทนา

- เมื่อสนทนาเสร็จสิ้นลงผู้วิจัยแสดงความขอบคุณผู้ร่วมสนทนาทุกคน และดูแลอำนวยความสะดวกจนผู้ร่วมสนทนาเดินทางกลับ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามกรอบการสัมภาษณ์ โดยสรุปเขียนแบบบรรยายพรรณนา และข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

3.6.2 การวิเคราะห์ผลของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปแบบบรรยายพรรณนา

3.7 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบตาราง และแบบบรรยายขยายความตามแนวคิดและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ การนำเสนอรายงานในวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิจัยได้ทำเป็นบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

4.1.1 ผลการศึกษาเอกสารตำรา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2565 และรายงานการประเมินคุณภาพนอก : ผลการประเมิน SAR ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2565) ของโรงเรียนเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา พบว่า

1) จากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2565 พบว่า การกำหนดนโยบายสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วม ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากร ทำให้การนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่เป็นระบบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับปรับปรุง เนื่องจากผู้เรียนบางรูปขาดทักษะการอ่าน เขียน และคิดคำนวน การวัดผล ประเมินผลที่ไม่สอดคล้อง และขาดการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขาดการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของครู หน่วยงานต้นสังกัดมีการพัฒนาครูไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา งบประมาณต้นสังกัดมีจำกัด งบซ่อมบำรุงไม่เพียงพอ ทำให้ทุนสำรองสวัสดิการไม่พอ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดทักษะการดูแลรักษาการซ่อมบำรุง ห้องแนะแนว ห้องโสตทัศน์ และห้องสภานักเรียน ทั้งห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ยังไม่พร้อมใช้งาน ขาดการกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนและการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ประกอบการสอน และนักเรียนยังขาดความตระหนักในการใช้วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นบ่อยครั้งทำให้การเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางการพัฒนาในอนาคต คือ 1.พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเป็นของตนเอง และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน 2.สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา 3.ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 4.สร้างนวัตกรรมการบริหารที่สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา 5.พัฒนาครูผู้สอนให้จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6.พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้พร้อมใช้ตลอดเวลา และส่งเสริมครูให้นำแหล่งเรียนรู้มาจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย

7.ส่งเสริมให้ครูมีการจัดทำ และพัฒนานวัตกรรมที่มีอยู่ให้ดีขึ้น รวมถึงการวิจัยในชั้นเรียน และ 8.พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)

2) ผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. 2564 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาควรมีการระบุข้อมูลใน SAR ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรมีการจัดทำบทสรุปผู้บริหารให้ครอบคลุม ได้แก่ ระบุผลการดำเนินงาน ระบุหลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงาน แผนพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น และข้อมูลที่ควรบรรจุเพิ่มเติมให้เห็นเด่นชัด ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา และควรเพิ่มเติมในด้านการบริหารที่เป็นระบบ โดยเน้นในเรื่องการบริหารและการจัดการโดยใช้กระบวนการ P D C A อย่างมีส่วนร่วม มีข้อมูลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะสั้น ระยะยาว และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามโครงการ เช่น โครงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หรือกิจกรรมการเข้าไปร่วมในชุมชน โดยระบุถึงวิธีการดำเนินงาน วิธีการประเมินผล และผลการดำเนินงานไว้ชัดเจน ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และมีการรายงานผลตามแผนการดำเนินงาน เช่น สรุปการประชุมร่วมกับชุมชน การเข้าไปร่วมกิจกรรมในชุมชน การรับการบริจาคหรือการสนับสนุนจากชุมชน หรือองค์กรหน่วยงานอื่น ๆ แล้วนำเสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบ พร้อมทั้งมีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรเน้นการปฏิบัติ Active Learning อย่างไร ในส่วนนี้ควรยกตัวอย่างให้ชัดเจนว่าในระดับชั้นหรือสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้เทคนิคการสอนใดที่สะท้อน Active Learning และสรุปเป็นสถิติ เพื่อการพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา และควรเพิ่มเติมในด้านการส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เหมาะสม กับการจัดทำแผนการเรียนการสอนในแต่ละชั้นเรียน เช่น การกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลและทำรายงานโดยการกำหนดให้ไปค้นคว้าจากระบบออนไลน์ หรือการนำเสนองานของนักเรียนด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน มีการประเมินการใช้แผนการเรียนรู้ สรุปผลการดำเนินงาน หาปัญหาและอุปสรรค และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป ทั้งนี้จะต้องเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบด้วยการประชุมครู ผู้ปกครอง หรือการเผยแพร่ทางระบบออนไลน์หรือเอกสารต่อไป

สรุปผลการศึกษาเอกสาร ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2565 พบว่า การกำหนดนโยบายสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วม ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากร ทำให้การนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่เป็นระบบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับปรับปรุง ขาดการนำแหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขาดการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของครู หน่วยงานต้นสังกัดมีการพัฒนาครูไม่ครอบคลุมทุกรายวิชา งบประมาณต้นสังกัดมีจำกัด สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดทักษะการดูแลรักษาการซ่อมบำรุง ห้องแนะแนว ห้องโสตทัศน์ และห้องสภานักเรียน ทั้งห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ยังไม่พร้อมใช้งาน ขาดการกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนและ

การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ประกอบการสอน และนักเรียนยังขาดความตระหนักในการใช้วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน การจัดกิจกรรมของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นบ่อยครั้งทำให้การเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง และผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. 2564 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมีข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาควรมีการระบุข้อมูลใน SAR ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรมีการจัดทำบทสรุปผู้บริหารให้ครอบคลุม ได้แก่ ระบุผลการดำเนินงาน ระบุหลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงาน แผนพัฒนาเพื่อให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น และข้อมูลที่ควรบรรจุเพิ่มเติมให้เห็นเด่นชัด ได้แก่ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของสถานศึกษา และควรเพิ่มเติมในด้านการบริหารที่เป็นระบบ โดยเน้นในเรื่องการบริหารและการจัดการโดยใช้กระบวนการ P D C A อย่างมีส่วนร่วม

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยนำเสนอดังต่อไปนี้

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับการสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป/คน นำเสนอโดยใช้ค่าร้อยละตามรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
บรรพชิต	2	22.2
ชาย	6	66.7
หญิง	1	11.1
2. อายุ		
33-38 ปี	3	33.3
39-44 ปี	3	33.3
45-50 ปี	1	11.1
51 ปี ขึ้นไป	2	22.2
3. ประสบการณ์การทำงาน		
0-5 ปี	1	11.1
6-10 ปี	4	44.4
11-15 ปี	1	11.1
16 ปี ขึ้นไป	3	33.3
4. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	7	77.8
ปริญญาโท	2	22.2
รวม	**9**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า

1) ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นเพศชาย มากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาเป็นเพศบรรพชิต จำนวน 2 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.2 และเพศหญิง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

2) ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีอายุ 33-38 ปี และอายุ 39-44 ปี เท่ากัน มากที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมามีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.2 และมีอายุ 45-50 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

3) ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีประสบการณ์การทำงานมากที่สุด 6-10 ปี จำนวน 4 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีประสบการณ์การทำงาน 0-2 ปี มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 1 รูป/คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1

4) ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีระดับการศึกษามากที่สุดปริญญาตรี จำนวน 7 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 และระดับปริญญาโท จำนวน 2 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 22.2

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 5 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 รูป/คน เดือนสิงหาคม พ.ศ.2566 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา โดยกรอบการสัมภาษณ์เนื้อหาประเด็นหลักเป็นแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

1) ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้

2) ต้องมีการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

3) ต้องมีการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่อ อุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น

4) ต้องมีการกำหนดมาตราการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

5) ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา

6) ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

ซึ่งผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้

1. หลักธรรม ฉันทะ : ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเรียนรู้

1.1 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการ การเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ในกระบวนการบริหารและการจัดการให้บรรลุตามกระบวนการบริหารอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาควรบูรณาการใช้กระบวนการ P D C A แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกกลุ่มงานได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายให้เกิดความชัดเจน เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความพึงพอใจในกระบวนการบริหารและการจัดการเพื่อให้บรรลุตามกระบวนการบริหาร และการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการบริหารและการจัดการอย่างมีส่วนร่วม เช่น การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ครูบุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา เพื่อระดมความคิด เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ การบริหารแบบมีส่วนโดยให้บุคลากรในโรงเรียนหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ การตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญ ในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพราะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง และกระบวนการการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนได้เกิดการยอมรับได้ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจ ลดช่องว่างของการสื่อสารในสถานศึกษาและขจัดปัญหาความขัดแย้ง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันในการบริหารโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน...” (สัมภาษณ์, 21 สิงหาคม 2566)

“...ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารต้องให้ความพึงพอใจในกระบวนการบริหารและการจัดการเพื่อให้บรรลุตามกระบวนการบริหาร และการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการบริหารและการจัดการอย่างมีส่วนร่วม...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...ในกระบวนการบริหารและการจัดการให้บรรลุตามกระบวนการบริหารอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาควรบูรณาการใช้กระบวนการ P D C A แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกกลุ่มงานได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้เกิดความชัดเจน...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

1.2 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เพื่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารต้องมีความพึงพอใจในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในยุคของการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ทำการสอนในสถานศึกษา ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการพัฒนา ผู้บริหารต้องมีความพึงพอใจครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ โดยทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้มีความพึงพอใจมีความพร้อมด้วยความรู้และสมรรถนะ เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อน กระบวนการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยแนวทางส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของครูผู้สอนเพื่อร่วมมือรวมพลัง เรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เพื่อการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารมีความพึงพอและได้กระตุ้นสร้างแรงจูงในใจในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้

และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ในยุคของการเปลี่ยนแปลง และพร้อมส่งเสริมกิจกรรมในการแก้ไขปัญญาด้านการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ…” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“…การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการพัฒนาผู้บริหารมีความพึงพอใจและมีการเตรียมความพร้อมให้ครูต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ โดยทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน…” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

“…ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้มีความพึงพอใจมีและความพร้อมด้วยความรู้และสมรรถนะ เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อน การศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยแนวทางส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้…” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

1.3 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษายังไม่มีความพึงพอใจในการวางแผน และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและร่วมทั้งในระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน ครูควรมีการวางแผน เตรียมการจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูควรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง เช่น การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนรักมีความพึงพอใจในการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูต้องร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำข้อมูลมาร่วมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องสร้างสื่อนวัตกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งปรับโครงสร้างรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิด เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูใช้สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อการสอน ครูต้องมีงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การวางแผน และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน กระบวนการบริหารจัดการศึกษา ตนคิดว่าผู้บริหารยังขาดในเรื่องการวางแผน และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...เพื่อให้ผู้เรียนรักมีความพึงพอใจในการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ตนคิดว่าครูต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมแลกเปลี่ยนจัดการเรียนรู้และนำข้อมูลมาร่วมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้และสร้างสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน ครูควรมีการวางแผน เตรียมการจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติ (Active learning) โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน ในข้อนี้ผู้บริหารต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

1.4 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการกำหนดมาตราการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน หากผู้สอนเลือกใช้วิธีการการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนตามสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่สถานศึกษาควรจัดให้กับผู้เรียนมีหลายทักษะด้วยกัน เช่น ทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น การกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ เรียนรู้อย่างมีความสุข และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้นั้นไปใช้ได้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารมีความพึงพอใจและต้องมีการกำหนดมาตราการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนตามสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข เช่นการได้เรียนรู้แหล่งภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...การกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้...” (สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2566)

1.5 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ยังไม่มีความพึงพอใจในการจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมิน กำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาตัวชี้วัด มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่มีความชัดเจนขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติและยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ครูจะต้องดำเนินการประเมิน ติดตาม ปรับวิธีคิด เปลี่ยนการสอนปรับบทบาท จากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มาเป็นผู้คอยชี้แนะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอนเนื้อหาน้อยลงให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากเมื่อผู้เรียนเป็นผู้รับฟังจากครูฝ่ายเดียว ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้น้อย แต่ถ้าผู้เรียนได้ปฏิบัติลงมือทำด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้แบบคงทนถาวร วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน คือ การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ด้วย ดังนั้นการนิเทศการกำกับติดตามการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศจะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพ มีความทันยุคทันสมัยอยู่เสมอและสามารถตอบสนองผู้เรียนได้ นอกจากนั้นยังจะต้องส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนด้านความรู้ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือเจตคติจนผสมผสานกันออกมาเป็นสมรรถนะ ของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความพึงพอใจในการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้

สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

"...ในฐานะที่เป็นผู้บริหารยังคิดว่าการบริหารยังขาดในการจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินกำกับติดตาม และการให้ความช่วยเหลือแก่ครูตามความต้องการ ความสามารถในจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด..." (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

"...ตนยังคิดผู้บริหารยังขาดการบริหารในการจัดระบบและการดำเนินการ เนื่องจากยังไม่มีความชัดเจนขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ และยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ครูจะต้องดำเนินการประเมิน ติดตาม ปรับวิธีคิดเปลี่ยนการสอนปรับบทบาท จากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มาเป็นผู้คอยชี้แนะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง..." (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

"...อาตมาคิดว่าวิธีการจัดการเรียนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การนิเทศการกำกับติดตามการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศจะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน เป็นการพัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ..." (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

1.6 ผู้บริหารมีความพึงพอใจในการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกให้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า การจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน และการรายงาน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควรเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงการศึกษาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนเข้าใจว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรและเรียนรู้ได้ดีอย่างไร ผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย ใช้เทคนิคการประเมินเพื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ข้อตกลงระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การตั้งคำถาม การสังเกต การบันทึกการเรียนรู้ การประเมินตนเองและการประเมินโดยเพื่อน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะเข้าใจถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม ขณะที่ผู้สอนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนควรแจ้งและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนประเมินตนเองเกิดการเรียนรู้และยอมรับที่จะปรับปรุงตนเองในการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายที่สำคัญไม่ได้ หากผู้ที่เกี่ยวข้องสำคัญคือผู้สอนไม่นำผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน รวมทั้งจะได้ได้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

"...ในฐานะที่ตนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ การจัดระบบการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน และการรายงาน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควรเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม และมีความหลากหลาย เพื่อจะได้วัดระดับองค์ความรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ..." (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

"...ตนคิดว่าการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนเข้าใจว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไรและเรียนรู้ได้ดีอย่างไร ผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือวัดที่หลากหลาย และต้องเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้นักเรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ผมสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็จะดีขึ้นตามลำดับ..." (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

"...ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนควรแจ้งและรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนประเมินตนเองเกิดการเรียนรู้และยอมรับที่จะปรับปรุงตนเองในการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ควรจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ..." (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

2) หลักธรรม วิริยะ : ความเพียรพยายามต่อการบริหารจัดการเรียนรู้

2.1 ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า กระบวนการบริหารและการจัดการ ให้บรรลุตามกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และมาตราต่าง ๆ นั้น ควรให้มีความชัดเจน และต่อเนื่อง นั่นก็คือผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายามหมั่นปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ การบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมอิทธิ 4 หรือ หลักธรรมอื่น ๆ การดำเนินการของผู้บริหารในการนำหลักธรรมที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา มาสร้างเป็นแรงจูงใจผลักดันให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้อย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ พร้อมสนับสนุน ส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ ตั้งใจ เต็มใจ และทุ่มเท เพื่อทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้บริหารสามารถนำความรู้ และศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สร้างเป็นแรงผลักนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดำเนินการไปอย่างรอบคอบ รอบด้าน ซึ่งจะเป็นด้วยความเพียรพยายามในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...กระบวนการบริหารและการจัดการ ให้บรรลุตามกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และมาตราต่าง ๆ นั้น ควรให้มีความชัดเจน และต่อเนื่อง นั่นก็คือผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายามหมั่นปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...อาตมามีความคิดว่าการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม ไม่ว่าจะเป็นหลักธรรมอิทธิ 4 หรือ หลักธรรมใด ๆ การดำเนินการของผู้บริหาร ในการนำหลักธรรมที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา มาสร้างเป็นแรงจูงใจผลักดันให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้อย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารสามารถนำความรู้ และศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สร้างเป็นแรงผลักนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นด้วยความเพียรพยายามในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้...” (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2566)

2.2 ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ความอยู่รอดของระบบการศึกษาในวันนี้ ขึ้นอยู่การบริหารการจัดการผู้บริหารต้องมีความเพียรเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้การศึกษามีความหมายและมีศักยภาพ การพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ของบุคคล ซึ่งการบริหารการศึกษาและระบบในการจัดการศึกษาต้องไม่ใช่ระบบการสั่งการ ต้องปรับระบบสู่การสร้างทีมและเครือข่ายความร่วมมือ เปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร ให้เป็นการบริหารที่สอดคล้องเชื่อมต่อประสบการณ์ความสามารถของคนในองค์กรและเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการที่ถูกวิธีและเหมาะสม ทำให้เกิดการเชื่อมต่อความรู้ ทักษะประสบการณ์ และสัมพันธภาพ ไปสู่เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา และจะช่วยเชื่อมถึงหน่วยงานประสบการณ์ การสร้างเสริม และพัฒนาทักษะแบบต่าง ๆ ของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการบริหารงานด้วยการเน้นให้ผู้บริหารและครูเกิดคุณธรรมในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ โดยผู้บริหารและครูต้องสร้างความพึงพอใจในการทำงาน ถึงแม้สถานการณ์จะหนัก ภาระงานจะมากต้องมีความพอใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายาม ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง พิจารณางานด้วยปัญญาและไตร่ตรองงานต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ความอยู่รอดของระบบการศึกษาในวันนี้ ขึ้นอยู่การบริหารการจัดการผู้บริหารต้องมีความเพียรเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะ และการแก้ไขปัญหา ทำให้การศึกษามีความหมายและมีศักยภาพ สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...การบริหารจัดการที่ถูกวิธีและเหมาะสม ผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายามทำให้เกิดการเชื่อมต่อความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และสัมพันธภาพ ไปสู่เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา และจะช่วยเชื่อมถึงหน่วยงาน ประสบการณ์ การสร้างเสริม และพัฒนาทักษะแบบต่าง ๆ ของสถานศึกษา ...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

“...การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการบริหารงานด้วยการเน้นให้ผู้บริหารและครูเกิดคุณธรรมในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ ผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายาม เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

2.3 ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีความเพียรพยายามในการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ เปรียบเสมือนแผนที่นำทางสำหรับผู้สอนที่ใช้ในการกำหนดทิศทาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เป็นการอธิบายชี้แจงรายละเอียด การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ ว่าจะสอนเนื้อหาสาระอะไร มีจุดประสงค์เพื่ออะไร มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไร ตลอดจนการจัดหาการผลิตสื่ออุปกรณ์ การใช้สื่อใดในการเรียนรู้ และใช้วิธีการวัดผลประเมินผลอย่างไร เพื่อที่จะให้การจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย ตามมาตรฐานของหลักสูตร นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนได้เตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าให้แก่ผู้เรียน การวางแผนและการเตรียมการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สามารถวางแผนและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนและสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารควรมีความเพียรพยายามในการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ เปรียบเสมือนแผนที่นำทางสำหรับผู้สอนที่ใช้ในการกำหนดทิศทาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน เป็นการอธิบายชี้แจงรายละเอียดการชี้แจงหลักสูตร...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารควรมีความเพียรพยายามในการส่งเสริมสนับครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการศึกษาทุกระดับ เพื่อที่จะให้การจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมาย ตามมาตรฐานของหลักสูตร นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนได้เตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าให้แก่ผู้เรียน...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...การวางแผนและการเตรียมการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สามารถวางแผนและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนและสถานศึกษา...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

2.ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายามในการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ เนื่องจากผู้เรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอน หากผู้เรียนขาดความตั้งใจไม่มีความสนใจในการเรียนและไม่สามารถเรียนรู้ได้ การเรียนการสอนของครูก็ไม่บรรลุผล ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิด พัฒนาการทางจริยธรรม และคุณลักษณะพึงประสงค์ทั่วไปของผู้เรียนเหล่านี้ ย่อมเป็นสิ่งที่ครูหรือผู้ออกแบบในการวางแผนจัดการเรียนการสอนควรนำมาพิจารณา เพื่อประกอบกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้โดยทั่วไปตามหลักจิตวิทยาการศึกษา ผู้สอนจะต้องทราบว่า ผู้เรียนนั้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไร และโดยวิธีใดบ้าง เพื่อที่จะได้ดำเนินการสอนตามแนวทางของการเรียนรู้เหล่านั้น ซึ่งจะมีผลช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจ เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและศักยภาพ ที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความพึงพอใจ สนใจ ตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ต่อไปอีก ธรรมชาติของผู้เรียนการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความสนใจและการรับรู้ ดังนั้นจึงควรใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการรับรู้และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การเรียนรู้มีทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก จึงควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสะท้อนหรือแสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีเวลาได้ทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้ว ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารต้องมีความเพียรพยายามในการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอน...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...ธรรมชาติของการเรียนรู้โดยทั่วไปตามหลักจิตวิทยาการศึกษา ผู้สอนจะต้องทราบว่าผู้เรียนนั้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างไร และโดยวิธีใดบ้าง เพื่อที่จะได้ดำเนินการสอนตามแนวทางของการเรียนรู้เหล่านั้น ซึ่งจะมีผลช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจ เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...ธรรมชาติของผู้เรียนการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับความสนใจและการรับรู้ ดังนั้นจึงควรใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการรับรู้และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสะท้อนหรือแสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีเวลาได้ทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้ว...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

2.5 ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความเพียรพยายามที่จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการประเมินกำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลได้จริง การนิเทศการกำกับการติดตามการศึกษา การเรียนการสอน ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยตรงได้ การนิเทศเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมความพร้อมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนมีการพัฒนา และนำวิธีการสอนสื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเน้นถึงทักษะในการ ติดต่อสื่อสาร การให้ความช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การนิเทศการกำกับการติดตามเป็นงานเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริม การสนับสนุน และปรับปรุงพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน และเป็นการให้ความช่วยเหลือครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้มีทักษะและคุณลักษณะอย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ตนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารจะต้องมีความเพียรพยายามที่จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการประเมินกำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...การนิเทศการกำกับการติดตามการศึกษา การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาและนำวิธีการสอนสื่อการเรียนการสอนมาใช้ เป็นการช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ และสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน...” (สัมภาษณ์, 27 สิหาคม 2566)

“...การนิเทศการกำกับการติดตามเป็นงานเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริม การสนับสนุนและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน และเป็นการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

2.6. ผู้บริหารมีความเพียรพยายามในการจัดระบบและดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความเพียรพยายามในการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยและต้องมี

ความสอดคล้องต่อผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่ กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และตัดสินใจว่า การสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยและมีความสอดคล้องกับผู้เรียน นำผลการประเมินรายงานเพื่อประโยชน์ในกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อพิจารณาการเลื่อนชั้นเรียนและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน การเรียนการสอนหากไม่มีการวัดและประเมินผลแล้ว ผู้สอนก็ไม่ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ และมีมากน้อยเพียงใด และเพื่อทราบว่าการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหน อย่างไร เป็นต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารจะต้องมีความเพียรพยายามในการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัย และต้องมีความสอดคล้องต่อผู้เรียน...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...กระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...กระบวนการวัดและประเมินผลนี้จะพยายามทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และตัดสินใจว่า การสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผลหรือไม่ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยและมีความสอดคล้องกับผู้เรียน...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

3) หลักธรรม จิตตะ : การเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้

3.1 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาการเอาใจใส่ในดูแลต่อการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน และให้กำลังใจในการตรวจสอบการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหาร ถ้าได้ผู้บริหารที่ดีมีความสามารถก็จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการในบทบาทของ

การเป็นผู้วางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาเอาใจใส่ถึงปัจจัยที่จะเข้ามากระทบที่จะทำให้วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสถานศึกษาโดยรวมเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

"...ผู้บริหารสถานศึกษาจมีการดูแลต่อการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน และให้กำลังใจในการตรวจสอบการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ..." (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

"...ในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหาร ถ้าได้ผู้บริหารที่ดีมีความสามารถก็จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ..." (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

"...ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการในบทบาทของการเป็นผู้วางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาเอาใจใส่ถึงปัจจัยที่จะเข้ามากระทบที่จะทำให้วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสถานศึกษาโดยรวมเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนด..." (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

3.2 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีเอาใจใส่ต่อการเตรียมความพร้อมของครูทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการบริหารจัดการการเรียนรู้ และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมีความตื่นตัวและการเตรียมความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ และมีทักษะในการดำรงชีวิตในยุดของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้ครูต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีความรู้และมีทักษะพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีมาพัฒนาและประยุตก์ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความใส่ใจเอาใจใส่และต้องมีความเข้าใจรู้เท่าทันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

"...ผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่ต่อการเตรียมความพร้อมของครูทั้งในด้านความรู้ทักษะกระบวนการบริหารจัดการการเรียนรู้ และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้..." (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารมีความตื่นตัวและการเตรียมความพร้อมของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ และมีทักษะในการดำรงชีวิตในยุดของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้ครูต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...ครูต้องมีความรู้และมีทักษะพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีมาพัฒนาและประยุตก์ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความใส่ใจเอาใจใส่และต้องมีความเข้าใจรู้เท่าทันเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

3.3 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีเอาใจใส่ต่อการวางแผน ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสม และทันกับเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองและเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีที่สุดต้องมีการพัฒนาอยู่อย่างสม่ำเสมอและมีความต่อเนื่องชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการเตรียมการจัดการเรียนรู้ทุกระดับไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาและห้องเรียนเพื่อความเป็นระบบ มีการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ต่อการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ผลิตจัดหาพัฒนาสื่อ ส่งเสริมจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงานให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานสถานศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารสถานศึกษามีเอาใจใส่ต่อการวางแผน ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้มีเนื้อหาสาระที่เหมาะสม และทันกับเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองและเทคโนโลยีซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...การจัดการเรียนรู้ทุกระดับเพื่อความเป็นระบบ ต้องมีการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ต่อการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นำเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้...” (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารจะมีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ คือ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ผลิตจัดหาพัฒนาสื่อ ส่งเสริมจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงานให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานสถานศึกษา...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

3.4 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารมีเอาใจใส่ต่อการกำหนดมาตราการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการด้านทักษะวิชาการ ความคิดสติปัญญา พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะพึงประสงค์ทั่วไปของผู้เรียนสิ่งต่าง ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดในการวางแผนออกแบบจัดการเรียนการสอนซึ่งครูผู้สอนควรนำมาพิจารณา เพื่อประกอบกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน หากผู้สอนเลือกใช้วิธีการการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้ เนื่องจากผู้เรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอน หากการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้อง และผู้เรียนขาดความตั้งใจไม่มีความสนใจในการเรียนและไม่สามารถเรียนรู้ได้ การเรียนการสอนของครูก็ไม่ประสบผลสำเร็จ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนตามสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้ผู้บริหารต้องเอาใจใส่ต่อการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ควรสอดแทรกกิจกรรมที่ส่งเสริมการรับรู้และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อการเรียนการสอนบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ต่อการกำหนดมาตราการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกระบวนการแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน หากผู้สอนเลือกใช้วิธีการการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

“...แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนตามสถานการณ์ การจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีเอาใจใส่ต่อการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

3.5 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ต่อการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ การกำกับการติดตาม เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีการพัฒนา การนิเทศการกำกับติดตามการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ การนิเทศ การกำกับ การติดตามการศึกษา การเรียนการสอน ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยตรงเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีการพัฒนา การนิเทศ การกำกับ การติดตามเป็นงานเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริม การสนับสนุน และปรับปรุงพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน และเป็นการให้ความช่วยเหลือครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้มีทักษะและคุณลักษณะอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรเอาใจใส่ต่อการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ การกำกับ การติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนและเอาใจใส่...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...การนิเทศการกำกับติดตามการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพ...” (สัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2566)

“...การนิเทศการกำกับการติดตามเป็นงานเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริม การสนับสนุนและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน และเป็นการให้ความช่วยเหลือครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

3.6 ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ในการจัดระบบและดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินการรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ต่อการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง ปฏิบัติอย่าง

สม่ำเสมอ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยต้องมีความสอดคล้องต่อผู้เรียน การจัดระบบการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน และการรายงาน มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ควรเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมและมีความหลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียน การบริหารการจัดการเรียนการสอนควรมีการตรวจสอบคุณภาพ และตรวจสอบกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดและประเมินผลเป็นวิธีที่ทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน นำการวิเคราะห์มาตัดสินใจว่า การสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผล โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยและมีความสอดคล้องกับผู้เรียน นำผลการประเมินรายงานเพื่อประโยชน์ในกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อทราบว่าการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ หากต้องการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข จะปรับปรุงพัฒนาตรงจุดไหนอย่างไร เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ต่อการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารมีการเอาใจใส่ต่อการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยต้องมีความสอดคล้องต่อผู้เรียน...” (สัมภาษณ์, 21 สิงหาคม 2566)

“...การบริหารการจัดการเรียนการสอน ควรมีการตรวจสอบคุณภาพ และตรวจสอบกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีคุณสมบัติหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตรงตามวัตถุประสงค์ ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หรือไม่...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...การวัดและประเมินผลเป็นวิธีที่ทำให้ได้ข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอน นำการวิเคราะห์มาตัดสินใจว่า การสอนดังกล่าวนั้นบรรลุผล โดยมีการเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีการประเมินที่เหมาะสมทันสมัยและมีความสอดคล้องกับผู้เรียน นำผลการประเมินรายงานเพื่อประโยชน์ในกระบวนการบริหารการศึกษา...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

4) หลักธรรม วิมังสา : การพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้

4.1 ผู้บริหารมีการพิจารณาไตร่ตรองในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเรียนรู้ กล่าวคือได้กำหนดวิสัยทัศน์การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจ และมีความชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนบรรลุผลสำเร็จ กำหนดเป้าหมายกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน กำหนดพันธกิจในการดำเนินงาน กำหนดแนวทางในการนำกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ กำกับดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และประเมิน ปรับปรุงวิสัยทัศน์ ตามกรอบเวลาที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการประกอบด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การสร้างเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่ดีในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ และในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหาร ถ้าได้ผู้บริหารที่ดีมีความสามารถก็จะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเรียนรู้ กล่าวคือต้องกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจและมีความชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนบรรลุผลสำเร็จ...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารได้มีการพิจารณากำหนดเป้าหมายกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน กำหนดพันธกิจในการดำเนินงาน กำหนดแนวทางในการนำกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ กำกับดูแลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และประเมิน ปรับปรุงวิสัยทัศน์ตามกรอบเวลาที่กำหนด...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ...” (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2566)

4.2 ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองให้ความสำคัญต่อการการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ในการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในยุคของการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนจะต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เสริมสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ทำให้การศึกษามีศักยภาพ และเกิดการพัฒนาทักษะ ดังนั้นครูต้องมีความพร้อม ความก้าวหน้าของระบบการศึกษาขึ้นอยู่การบริหารการจัดการเตรียมความพร้อมของครูในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ และทักษะในการแก้ไขปัญที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดเรียนการสอน การบริหารจัดการที่ถูกวิธีและเหมาะสม ทำให้เกิดการเชื่อมต่อความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และสัมพันธภาพ ไปสู่เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา และจะช่วยเชื่อมถึงหน่วยงาน ประสบการณ์ การสร้างเสริม และพัฒนาทักษะแบบต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นการบริหารที่สอดคล้องเชื่อมต่อประสบการณ์

ความสามารถของคนในองค์กรและหน่วยงานเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารและครูต้องสร้างความพึงพอใจในการทำงาน ถึงแม้ภาระหน้าที่จะหนัก ภาระงานจะมากผู้บริหารและครูต้องมีความพอใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายามในการทำงานอย่างต่อเนื่อง พิจารณางานด้วยปัญญาและไตร่ตรองงานต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ให้ดีขึ้น พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารมีพิจารณาคิดไตร่ตรองให้ความสำคัญต่อการการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ในยุคของการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนจะต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เสริมสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง...” (สัมภาษณ์, 21 สิงหาคม 2566)

“...การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ทำให้การศึกษามีศักยภาพ และเกิดการพัฒนาทักษะ ดังนั้นครูต้องมีความพร้อม ความก้าวหน้าของระบบการศึกษา ขึ้นอยู่การบริหารการจัดการเตรียมความพร้อมของครูในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ และทักษะในการแก้ไขปัญที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดเรียนการสอน...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารและครูต้องสร้างความพึงพอใจในการทำงาน ถึงแม้ภาระหน้าที่จะหนัก ภาระงานจะมากผู้บริหารและครูต้องมีความพอใจในการปฏิบัติงาน มีความเพียรพยายามในการทำงานอย่างต่อเนื่อง พิจารณาไตร่ตรองงานต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ให้ดีขึ้น...” (สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2566)

4.3 ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองในการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารยังไม่มีพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์ การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน ซึ่งในความคิดเห็นของตนยังไม่มีความพึงพอใจในการวางแผน และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์ การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน ครูควรมีการวางแผน เตรียมการจัดการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูควรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมได้จริง เช่น การใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนรักมีความพึงพอใจในการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูต้องร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำข้อมูลมาร่วมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องสร้างสื่อนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งปรับโครงสร้างรายวิชา

หน่วยการเรียนรู้ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิด เช่น จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ครูใช้สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อการสอน ครูต้องมีงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

"...ในความคิดเห็นของตนยังไม่มีความพึงพอใจในการวางแผน และการเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผลแบบรายงาน..." (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

"...ในฐานะที่เป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารสถานศึกษา การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ ดังนั้นควรพิจารณาอย่างรอบคอบ ในเรื่องของหลักสูตร การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้..." (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

"...ผู้บริหารควรคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพราะการจัดการเรียน การวางแผนการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ต้องมีความชัดเจน ต้องผ่านการพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม..." (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2566)

4.4. ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองในการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารได้มีการพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เนื่องจากการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ครูต้องนำความรู้ทั้งวิชาการและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุความสามารถของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มศักยภาพตามสถานการณ์ ตลอดจนผู้เรียนมีคุณลักษณะตามหลักการและเป้าหมายของหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดขึ้น จิตวิทยาการเรียนรู้เป็นความรู้ที่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาตามสถานการณ์ เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และแนวทางการประยุกต์จิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนสอน การปฏิบัติการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนในแต่ละคนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เนื่องจากการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ครูต้องนำความรู้ทั้งวิชาการและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน...” (สัมภาษณ์, 23 สิงหาคม 2566)

“...จิตวิทยาการเรียนรู้เป็นความรู้ที่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาตามสถานการณ์ เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...การศึกษาเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และแนวทางการประยุกต์จิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนสอน การปฏิบัติการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนในแต่ละคนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ...” (สัมภาษณ์, 26 สิงหาคม 2566)

4.5 ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองในการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้บริหารต้องพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า การจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการประเมินกำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือแก่ครู ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ จะต้องพิจารณาเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาตัวชี้วัด เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมให้บุคลากรนำวิธีการวิจัยเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งมีการนิเทศ การประเมินผล และตรวจสอบติดตามการทำงานอย่าง ต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์การทำงานด้วยวิธีเพื่อพิจารณาใคร่ครวญ จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค และโอกาส ในการทำงานและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงในวิธีที่เหมาะสมกับสถานศึกษาส่งเสริมให้ความช่วยเหลือด้านการทำงาน เป็นทีมเพื่อระดมสมอง ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดระบบ การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการประเมินกำกับติดตาม ให้ความช่วยเหลือแก่ครู ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ จะต้องพิจารณาเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาตัวชี้วัด...” (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2566)

“...การนิเทศการประเมินกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ กระบวนการสอนของครูต้องมีการประเมิน การนิเทศติดตาม และครูถือได้ว่าเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา การพิจารณาให้ความดูแลช่วยเหลือสนับสนุนนเป็นการให้กำลังใจแก่ครูบุคลากรของโรงเรียน ก็มีความสำคัญยิ่ง...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

“...ผู้บริหารโรงเรียนมีการพิจารณาส่งเสริมให้บุคลากรนำวิธีการวิจัยเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งมีการนิเทศ การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พิจารณาส่งเสริมให้ความช่วยเหลือด้านการทำงานเป็นทีมเพื่อระดมสมอง ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย...” (สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

4.6. ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองในการจัดระบบและดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวว่า ผู้บริหารมีการพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน การรายงานและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นสภาพเหตุการณ์ในสถานศึกษา ต้องยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินครูทุกคน การจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม การวัดและการประเมินผลต้องกำหนดขึ้นในทุกบริบททั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียนโดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนระหว่าง การเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน เพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้นการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม จะต้องเป็นการประเมินผลเน้นการ ปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงานในกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยดังนี้

“...ผู้บริหารได้มีพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียนเป็นสภาพเหตุการณ์ในสถานศึกษา ต้องยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน...” (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2566)

"...การจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน..."
(สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2566)

"...การจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม จะต้องเป็นการประเมินผลเน้นการ ปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย..."
(สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2566)

สรุปผลการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 9 รูป/คน โดยกรอบการสัมภาษณ์เนื้อหาประเด็นหลักเป็นแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปผลดังนี้ 1.ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยบูรณาการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วม ของบุคลากรในสถานศึกษา 2.ต้องมีการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ 3.ต้องมีการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน อย่างเป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่อ อุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น 4.ต้องมีการกำหนดมาตราการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ 5.ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา และ 6.ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

4.1.4 ผลจากการวิเคราะห์สภาพจริง (SWOT Analysis)

พบว่า จุดแข็งและโอกาสของแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ประกอบด้วย

การบริหารจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีพระราชบัญญัติการศึกษารองรับ ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา ทำให้สถานศึกษาได้รับความยอมรับจากผู้ปกครองในด้านการจัดการศึกษา โดยเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้หน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชน วัด หน่วยงานราชการ และสถานพยาบาลได้สนับสนุนทางโรงเรียนในด้านที่อยู่อาศัย การร่วมกิจกรรม การอุปถัมภ์สนับสนุนงบประมาณ ทุนการศึกษา อาหารเพล และการดูแลตรวจสุขภาพผู้เรียนประจำปี และมีการสนับสนุนด้านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนพบว่า จุดอ่อนและข้อจำกัดของการบริหารจัดการเรียนรู้ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ประกอบด้วย

1. การกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้กระบวนการ มีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรทุกกลุ่มงานได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้เกิดความชัดเจน เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรสถานศึกษา ทำให้การนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่เป็นระบบ

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจน และยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้

3. การจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู พบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้ ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้ และขาดการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

4. การวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนยังไม่เป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่ออุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น

5. การกำหนดมาตราการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

6. การจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตราฐานการศึกษา

7. การจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ยังไม่มีความต่อเนื่อง

8. ครูมีภาระงานมาก ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์หากลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. สถานศึกษามีพระราชบัญญัติการศึกษารองรับ 2. สถานศึกษามีภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือ ระหว่าง โรงเรียน ชุมชน วัด หน่วยงานราชการ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน 3. สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น 4. สถานศึกษา ได้รับการสนับสนุนด้านสื่อเทคโนโลยีเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 5. สถานศึกษา ได้รับความยอมรับจากผู้ปกครอง	1. การกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากร ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 2. การกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจน 3. การจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู พบว่าครูผู้สอนยังขาดความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และขาดการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์หากลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	4. การวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนยังไม่เป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหา และผลิตสื่อ อุปกรณ์ การจัด ทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น 5. การกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ ยังไม่สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ 6. การจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตราฐานการศึกษา 7. การจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ยังไม่มีความต่อเนื่อง 8. ครูมีภาระงานมาก ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน
โอกาส (Opportunities)	**อุปสรรค (Threats)**
1. สถานศึกษามีภาคีเครือข่าย จากหน่วยงานภายนอกให้ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการศึกษา 2. สถานศึกษา ได้รับความยอมรับจากผู้ปกครอง 3. สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น	1. การสื่อเทคโนโลยี สื่อโซเชียล ที่เข้าถึงได้ง่ายทำให้ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน 2. ครูมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน 3. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด บางท่านอยู่บนพื้นที่สูง อยู่ห่างไกล ทำให้อยากต่อการติดต่อประสานงาน 4. มีงบประมาณจำกัดต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

จากตารางที่ 4.2 การหากลยุทธ์จากผลการวิเคราะห์ SWOT ได้กลยุทธ์มา 4 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ SO (เป็นการนำเอาโอกาสมาใช้กับจุดแข็งของโรงเรียน)

1.1 เชิญหน่วยงานภายนอกมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1.2 สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้มีส่วนร่วม ในกระบวนติดตามการช่วยเหลือนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน

1.3 ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย ระหว่าง โรงเรียน ชุมชน วัด หน่วยงานราชการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. กลยุทธ์ WO (เป็นการนำโอกาสที่มีมาช่วยปิดจุดอ่อนของโรงเรียน)

2.1 กำหนดนโยบาย ในกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาโดยบูรณาการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม อย่างจริงจังและให้มีความต่อเนื่อง

2.2 กำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 จัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

2.4 วางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน ทำให้เป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหา และผลิตสื่ออุปกรณ์ การจัด ทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น

2.5 กำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

2.6 จัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

2.7 จัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง

2.8 ลดภาระงานครู เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน

3. กลยุทธ์ ST (เป็นการเอาจุดแข็งมากำจัดภัยคุกคาม)

3.1 ครูให้ความตระหนัก ถึงคุณ และโทษ ของการใช้การสื่อเทคโนโลยี สื่อโซเชียลแก่นักเรียน และประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนสอน

3.2 ลดภาระงานครูให้น้อยลง โดยมุ่งเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

3.3 สร้างเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน วางแผนในช่องทางการติดต่อประสานงาน

3.4 วางแผนใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำโครงการกิจกรรม เพื่อขอเบิกงบประมาณไว้ล่วงหน้า เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. กลยุทธ์ WT (ลดความเสี่ยง)

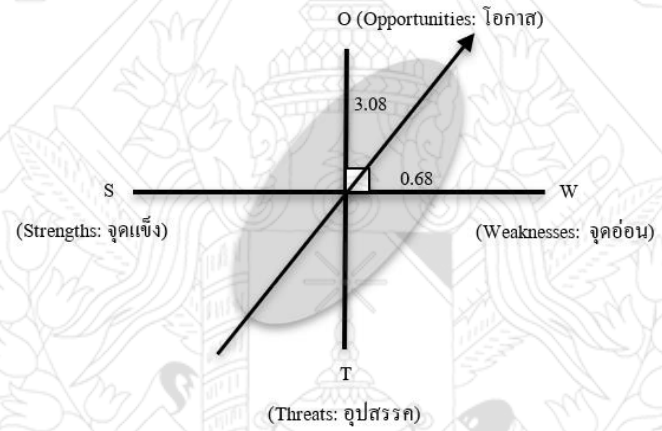
4.1 ครูประยุกต์สอดแทรกการใช้สื่อมาช่วยในการจัดการเรียนสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

4.2 ลดภาระงานครู มอบหมายงานที่จำเป็นจริง ๆ เพื่อให้ครูเวลากับการเรียนการสอนมากขึ้น

4.3 สอบถามความเป็นไปได้ และวางแผนในช่องทางการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองที่อยู่ห่างไกลสถานศึกษา

4.4 จัดทำโครงการ กิจกรรมเพื่อวางแผนในการใช้ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ (SWOT) สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ประเมินสถานภาพของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา มีสถานภาพอยู่ที่ กลยุทธ์ WO (เป็นการนำโอกาสที่มีมาช่วยปิดจุดอ่อนของโรงเรียน) หรือสถานภาพ Questionmarks (โอกาส-จุดอ่อน) ซึ่งสถานภาพนี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกเอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ แต่สถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาภายใน ยังไม่สามารถส่งเสริม หรือนำแผนงานมาใช้อย่างจริงจังและให้มีความต่อเนื่อง หากแก้ปัญหาจุดอ่อนได้ จะนำไปสู่สภาพที่เอื้อและแข็ง Stars ได้

ภาพที่ 4.1 กราฟแสดงผลการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) การบริหารจัดการเรียนรู้โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. แนวทางการกำหนดนโยบาย ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา โดยบูรณาการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของบุคลากรอย่างจริงจัง ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ : ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

2. แนวทางการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ : ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิริยะ : ความเพียรพยายามต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

4. แนวทางการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนทำให้เป็นระบบ เช่น การชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหา และผลิตสื่อ อุปกรณ์ การจัด ทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิริยะ : ความเพียรพยายามต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

5. แนวทางการกำหนดมาตรการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิมังสา : การพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

6. แนวทางการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (จิตตะ : การเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

7. แนวทางการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (จิตตะ : การเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

8. แนวทางการลดภาระงานครู เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิมังสา : การพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

สรุปผลการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 9 รูป/คน โดยกรอบการสัมภาษณ์เนื้อหาประเด็นหลักเป็นแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปผลดังนี้

1. ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้อย่างชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้

2. ต้องมีการเตรียมความพร้อมของครูในด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

3. ต้องมีการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เช่นการชี้แจงหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดหาและผลิตสื่อ อุปกรณ์การจัดทำแบบทดสอบ เครื่องมือประเมินผล แบบรายงาน เป็นต้น

4. ต้องมีการกำหนดมาตราการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน สถานการณ์ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และอื่น ๆ

5. ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครูเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมาตราฐานการศึกษา

6. ต้องมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 รูป/คน เพื่อหาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา วันที่ 3 มกราคม 2567 เวลา 12.30 น. สถานที่ ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดเมืองสาตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่ามีแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

หลักธรรมอิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพึงพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ และทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ ปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ ความเพียร คือ ความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทนไม่ท้อถอย 3) จิตตะ ความตั้งใจหมายมั่น คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4) วิมังสา ความคิดไตร่ตรอง คือ ความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผล คิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า หลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น การทำงาน การจัดการเรียนการสอน การศึกษาเล่าเรียน หรือในการดำเนินชีวิต หลักอิทธิบาท 4 ประการ ประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง การสร้างความพึงพอใจในการทำงาน ประสงค์จะทำยิ่งขึ้น วิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรมุ่งทำงานนั้นให้มีความต่อเนื่องไม่ละความเพียรพยายาม จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจจดจ่อสู้ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรค วิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบด้านในการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย การบริหารจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาด้านงานวิชาการ ถือได้ว่าเป็นการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายต้องให้ความสำคัญอันดับหนึ่ง แต่เป้าหมายสุดท้ายการศึกษาคือผู้เรียน การบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา มาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นหลักธรรรมที่ลึกซึ้งมีประโยชน์เป็นอย่างมากและมีความสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้เกิดความสำเร็จ ส่งเสริมให้นักเรียน พึงพอใจ ขยันมั่นเพียรพยามยามตั้งใจไม่ปล่อยวางธุระ จิตใจจดจ่อตรวจสอบใคร่ครวญด้วยปัญญา ส่วนในการเรียนการสอนของครูผู้สอน ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 เพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ดังข้อมูลต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...หลักอิทธิบาท 4 ประการประกอบด้วย ฉันทะ หมายถึง การสร้างความพึงพอใจในการทำงาน วิริยะ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรมุ่งทำงานนั้นให้มีความต่อเนื่อง จิตตะ หมายถึง ความมีจิตใจจดจ่อสู้ไม่ท้อถอย วิมังสา หมายถึง การรู้จักใช้ปัญญา พิจารณาอย่างรอบด้าน และควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาดำเนินให้ชัดเจน...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

“...การบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีเป็นหลักธรรมที่ลึกซึ้งมีประโยชน์เป็นอย่างมาก และมีความสำคัญซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการบริหารจัดการเรียนรู้ให้เกิดความสำเร็จ...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

2. แนวทางการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ : ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา ควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรสถานศึกษา ผู้ปกครอง และต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ทำด้วย จึงจะเกิดความพึงพอใจได้ การประยุกต์นำเอาหลักธรรมอิทธิบาท 4 เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้ ควรนำบริบทของสถานศึกษามาเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดนโยบาย ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการใฝ่รู้ของนักเรียน โดยประยุกต์ใช้หลักธรรมอิทธิบาท 4 ให้ผู้เรียนเกิดฉันทะก่อน ส่วนวิริยะ จิตตะ วิมังสาก็จะตามมา ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีในการประยุกต์หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาถ้ามีองค์ประกอบครบทั้ง 4 เรื่องนี้ การบริหารการศึกษาก็ประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ก็ประสบความสำเร็จตามไปด้วย ดังข้อมูลต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...ในการสร้างความพึงพอใจ นั้นต้องดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรสถานศึกษา ร่วมทั้งผู้ปกครอง และต้องให้มีที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ทำด้วย...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

“...การประยุกต์หลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะทุกวันนี้โลกเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาถ้ามีองค์ประกอบครบทั้ง 4 เรื่องนี้ การบริหารการศึกษาก็ประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ก็ประสบความสำเร็จตามไปด้วย...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

3. การเพิ่มทักษะการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผน การปฏิบัติการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิริยะ : ความเพียรพยายามต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

การทักษะการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลง เข้าใจแนวทางที่จะพัฒนาและวิธีการในการพัฒนา

การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ปรับแนวคิดและมุมมองในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้มองเห็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การจัดการเรียนการสอน มีความจำเป็นต้องให้ Empower กับครู ผู้บริหารต้องเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เช่น How Leaning Works ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะความสามารถให้กับครู โดยมีผู้บริหารให้คำแนะนำ วิธีการต่าง ๆ ตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาครูต้องมี วิริยะ คือต้องมีความพยายามในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องเปลี่ยนแปลงตามความเหมะสมของบริบท ในหลักของวิริยะ คือจากศูนย์ไปสู่ร้อย ต้องทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ อยู่ที่หลักปฏิบัติ เพราะหลักปฏิบัติเปลี่ยนทุกวัน ดังนั้นสิ่งที่ครูจะต้องกระตุ้นอยู่ตลอดก็คือ จะต้องมี Empower ก็จะต้อง Up Skill ของตัวเองให้ทันตลอดเวลา ครูจะต้องมีวิริยะให้การเพิ่มทักษะการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ เช่น พัฒนาการด้านสติปัญญา และความคิด พัฒนาการทางจริยธรรมนั่นก็คือความประพฤติที่พึงประสงค์ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู การเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นสัมฤทธิ์ผล โรงเรียนต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะพยายามดำเนินงานให้เห็นผลงานอย่างชัดเจน และต้องมีแนวทางที่ชัดเจน นั่นคือกระบวนกาจัดการเรียนการสอน ซึ่งการประยุกต์นำเอาหลักธรรมอิทธิบาท 4 วิริยะ ความพยายามเพียรอย่างต่อเนื่อง ในการเพิ่มทักษะครูผู้สอนและนำใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นแนวทางที่ดี เนื่องจากเป็นหลักธรรรมที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้ ดังข้อมูลต่อไปนี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนของครูให้บรรลุผล การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาครูต้องมี วิริยะ คือต้องมีความพยายามในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับธรรมผู้เรียนและส่งผลต่อการเรียนรู้...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

“...การจัดการเรียนการสอน มีความจำเป็นต้องให้ Empower กับครู ผู้บริหารต้องเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เช่น How Leaning Works ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะ...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

“...ในหลักของวิริยะ คือจากศูนย์ไปสู่ร้อย ต้องทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ อยู่ที่หลักปฏิบัติ เพราะหลักปฏิบัติเปลี่ยนทุกวัน ดังนั้นสิ่งที่ครูจะต้องกระตุ้นอยู่ตลอดก็คือ จะต้องมี Empower ก็จะต้อง Up Skill ของตัวเองให้ทันตลอดเวลา คือครูจะต้องมีวิริยะให้การเพิ่มทักษะการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

4. แนวทางการนิเทศ ประเมิน การจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (จิตตะ : การเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

การนิเทศ ประเมิน การจัดการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ครูที่รับการนิเทศได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานชัดเจนยิ่งขึ้น มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางการนิเทศและการประเมินผล ควรจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม การนิเทศมีหลายรูปแบบ อยู่ที่เราเลือกจะใช้ระบบไหนแต่ต้องให้ชัดเจน และมีหลัก ไม่อย่างนั้นแล้วการนิเทศ การประเมินจะหาความน่าเชื่อถือไม่ได้แนวทางนิเทศ ประเมิน ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่ซึ่งในหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือต้องมีจิตตะควรส่งเสริมการนิเทศ ประเมิน การจัดการเรียนรู้ แล้วนำผลมาส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอน ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และตามมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการสร้างรูปแบบกระบวนการนิเทศติดตามภายในโรงเรียน และทำการประเมินตามบริบทของโรงเรียน ให้ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารควรเป็นผู้บริหารมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือมีจิตตะตั้งใจหมายหมั่นในการดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาครูให้มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ใช้ทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด ผู้บริหารควรมีการประยุกต์นำเอาหลักธรรมอิทธิบาท 4 จิตตะ การตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ มาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นหลักธรรรมที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้ ดังข้อมูลต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

“...การจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการสร้างรูปแบบกระบวนการนิเทศติดตามภายในโรงเรียน และทำการประเมินตามบริบทของโรงเรียน ให้ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารควรเป็นผู้บริหารมีหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือ มีหลักจิตตะ...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

“...การนิเทศและการประเมินผล ควรจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม การนิเทศมีหลายรูปแบบ อยู่ที่เราจะใช้ระบบไหนแต่ต้องให้ชัดเจน และมีหลัก ไม่อย่างนั้นแล้วการนิเทศการประเมินจะหาความน่าเชื่อถือไม่ได้...” (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

"...การนิเทศมีอยู่หลายแบบ ก็ต้องดูความเหมาะสมกับบุคลากรและบริบทของโรงเรียน ด้วยเพราะการนิเทศการประเมินตามแบบ จิตตะ นั้นคือ เอาจิตใจแนบแน่นไปกับสิ่งนั้น ก็คือเราจะนิเทศแบบใด ประเมินแล้วผลจะออกมาเป็นอย่างไร ถ้าเราไม่นิเทศไม่ประเมินก็ไม่รู้จะพัฒนาต่อไปได้อย่างไร..." (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

5. แนวทางการให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนา ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิมังสา : การพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

การนิเทศ ประเมินการเรียนการสอนเป็นหนึ่งในกระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ครูที่รับการนิเทศได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานชัดเจนยิ่งขึ้น มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า แนวทางการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ ประเมิน การจัดการเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่ซึ่งในหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือต้องมีวิมังสา ควรส่งเสริมการนิเทศ ประเมิน เพื่อพัฒนาครูผู้สอน อย่างต่อเนื่อง ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และตามมาตรฐานการศึกษา และการจะการพัฒนากิจกรรมใด ๆ ต้องนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและต้องทำการประเมินทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง ดังข้อมูลต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างบทสนทนากลุ่มที่สำคัญประกอบการวิจัยดังนี้

"...การพัฒนากิจกรรมใด ๆ ต้องนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และต้องทำการประเมินทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง..." (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

"...แนวทางการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตาม ผู้บริหารควรเอาใจใส่ซึ่งในหลักธรรมอิทธิบาท 4 คือต้องมีวิมังสา ควรส่งเสริมการนิเทศกำกับติดตาม เพื่อพัฒนาครูผู้สอน อย่างต่อเนื่อง ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และตามมาตรฐานการศึกษา..." (สนทนากลุ่ม, 3 มกราคม 2567)

สรุปผลการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มตัวอย่าง 8 รูป/คน โดยกรอบการสัมภาษณ์เนื้อหาประเด็นหลักเป็นแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารจัดการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปผลดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และ และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรสถานศึกษา ผู้ปกครอง และต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ทำด้วย จึงจะเกิดความพึงพอใจได้

2. การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ และให้ Empower กับครู ผู้บริหารต้องเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เช่น How Leaning Works จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะ

3. การนิเทศและการประเมินผล การนิเทศ ประเมินผล การเรียนรู้ ควรจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม การนิเทศมีหลายรูปแบบ การเลือกรูปแบบของการนิเทศขึ้นอยู่การบุคลากรและบริบทของโรงเรียน อยู่ที่เราจะใช้ระบบไหนแต่ต้องให้ชัดเจน และมีหลักไม่อย่างนั้นแล้วการนิเทศ การประเมินจะหาความน่าเชื่อถือไม่ได้

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 รูป/คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา จำนวน 1 รูป 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป 3) ครูปฏิบัติการสอน จำนวน 5 รูป/คน 4) และผู้เชี่ยวชาญ/ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 รูป/คน โดยผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้ 1) ทำงานด้านการศึกษา 2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี และทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือก ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน 2) ครูปฏิบัติการ 3 คน และ 4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 1 คน และ 4) อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา 2 รูป/คน

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเอกสาร สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ SWOT ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ทางโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษาจะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยมุ่งให้เกิดผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โดยมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปหาแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มาเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอน อย่างมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะผลักดันในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมุ่งให้เกิดผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

5.1.2 ผลการจากวิเคราะห์แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์และการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา ควรเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรสถานศึกษา ผู้ปกครอง และต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ทำด้วย จึงจะเกิดความพึงพอใจได้ (ฉันทะ : มีความพอใจในการบริหารงานให้สำเร็จตามแผน) 2) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ และให้ Empower กับครู ผู้บริหารต้องเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เช่น How Leaning Works จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มทักษะ (วิริยะ : มีความอุตสาหะขยันหมั่นเพียร ในการบริหารงานสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรฐานของสถานศึกษา) 3) การการนิเทศและการประเมินผล การนิเทศ ประเมินผล การเรียนรู้ ควรจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม การนิเทศมีหลายรูปแบบ การเลือกรูปแบบของการนิเทศขึ้นอยู่การบุคลากรและบริบทของโรงเรียน อยู่ที่เราจะใช้ระบบไหนแต่ต้องให้ชัดเจน และมีหลัก ไม่อย่างนั้นแล้วการนิเทศ การประเมินจะหาความน่าเชื่อถือไม่ได้ (จิตตะ : ความเอาใจใส่ในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกขั้นตอนไม่ให้เกิดความผิดพลาด) 4) การให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนของครู โดยนำผลการนิเทศ การประเมินมาใช้ เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและต้องทำการประเมินทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง (วิมังสา : มีใจจดจ่ออยู่กับงานบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยการตรวจสอบ ข้อบกพร่องและมีการแก้ไขพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น)

ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ได้คุณภาพอย่างที่ควรจะเป็น ผลการทดสอบระดับชาติเป็นเพียงการประเมินผลของกระบวนการจัดการศึกษาเท่านั้น ส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่อาจให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา และการดำเนินการ เพียงเพื่อให้ผ่านการประเมินคุณภาพดังกล่าว ทั้งที่ความเป็นจริงสถานศึกษาควรใส่ใจในกระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพราะการบริหารที่ดีมีคุณภาพจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน และทำให้องค์กรสถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่นจากผู้เรียนและผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยการประยุกต์ใช้ทั้งองค์ความรู้ทางโลกและทางธรรม เช่น หลักอิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย เป็นหลักธรรมที่มีประโยชน์และมีความสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ให้เกิดความสำเร็จ มาประยุกต์เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสนใจ ขยัน รักการอ่าน คิดเป็นทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต่อไปได้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยที่น่าสนใจเพื่อการอภิปรายดังนี้

5.2.1 ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ประเด็น โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ของบุคลากร ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ขาดการบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และด้านการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน 2) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ โดยผู้บริหารยังขาดเรื่องของการเข้าไปกระตุ้น ให้แนวทาง ให้ช่องทางในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ แก่ครูผู้สอน 3) การนิเทศ การประเมิน การเรียนรู้ ในด้านนี้ทางผู้บริหารโรงเรียนยังเลือกใช้รูปแบบในการนิเทศ และประเมิน ไม่เหมาะสบการบุคลากรและบริบทของโรงเรียนเท่าที่ควร ยังยึดติดกับแบบฟอร์มจากสถานศึกษาอื่นมากเกินไป ทำให้การนิเทศและผลการประเมินไม่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ 4) การให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยนำผลการนิเทศ การประเมินมาใช้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สืบเนื่องจากการใช้เครื่องมือหรือรูปแบบการนิเทศที่ไม่เหมาะสมกับบุคลากรและบริบทของโรงเรียน เมื่อได้ผลการประเมินแล้ว ไม่สามารถนำผลการประเมินนั้นมาสรุปและพัฒนาบุคลากรได้

5.2.2 แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์แนวทางที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีทั้งหมด 9 แนวทาง โดยเฉพาะแนวทางที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้มากที่สุด คือแนวทางการกำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา โดยบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างจริงจัง ประยุกต์ใช้ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 และแนวทางการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูพิศาลธรรมานุวัตร (สมนึก เตชธมฺโม) พร้อมคณะ (2563) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ มีหลักสำคัญ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาควรการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พระสงฆ์ ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน 2) การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาควรการมีส่วนร่วมกันมากขึ้นใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน ด้านการบริหารทั่วไป ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยการนำหลักการเรียนการสอนธรรม ศึกษามาบูรณาการกับหลัก

อิทธิบาท 4 ประการ ด้วยการมีใจรัก พากเพียรทำ เอาจิตฝักใฝ่ และใช้ปัญญาในการพิจารณาตรวจสอบ จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จคือต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาบรรจง ติสรโณ (ศรีสุข) (2560) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์หลักอิทธิบาทธรรม 4 ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนปริยัติคุณรสวิทยา อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น การทำงานการจัดการเรียนการสอนหรือในการดำเนินชีวิต ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา แบบมีส่วนร่วมของส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

2) ควรมีการให้คำแนะนำ การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้

3) ควรมีการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินที่เหมาะสมกับบุคลากรและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา

4) ควรมีการนำผลการนิเทศ ประเมิน มาพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ในทุก ๆ การนิเทศ ประเมินผล

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สถานศึกษากำหนดนโยบายในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยบูรณาการใช้หลักการมีส่วนร่วม ของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

2) ครูหรือผู้ทำหน้าที่ในการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ เพราะจะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเตรียมการสอนของครูจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพของผู้เรียนนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพในการสอนของครูโดยตรง ดังนั้นครูจะต้องรู้จักปรับปรุงเทคนิคการสอนและวิธีการสอนให้เหมาะสม กับเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่จะสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

3) วิธีสอน วิธีการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งใช้เทคนิคการสอน เนื้อหาวิชา และสื่อการสอน เพื่อที่จะให้บรรลุจุดประสงค์ของการสอน ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิค วิธีสอนแบบต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเทคนิควิธีการสอนแต่ละอย่างจะเหมาะสมและใช้ได้ดีเฉพาะเนื้อหาวิชาหนึ่ง หรือ กลุ่มผู้เรียนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งอาจได้ผลไม่ดีเท่าที่ควรกับวิชาอื่น หรือกับผู้เรียนอีกกลุ่มก็ได้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องศึกษาผู้เรียนเพื่อให้ทราบถึงธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อที่จะเลือกใช้วิธีสอนได้อย่างเหมาะสมกับวิชาและสภาพกลุ่มของผู้เรียน

4) สื่อการสอน สื่อการสอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของการสอนได้รวดเร็วขึ้น ปัจจุบันสื่อการสอนหมายถึง วัตถุสิ่งของ บุคคล ตลอดจนเทคนิคและวิธีการซึ่งสามารถเป็นตัวกลางทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งเอาไว้เป็นอย่างดี

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบกับการบริหารจัดการเรียนรู้ เช่น การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

2) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ในโรงเรียนต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อไป

3) ควรมีการทำวิจัยเฉพาะด้านเพิ่มเติม เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545) *แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปกรณ์ ปรียากร. (2552). *การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์.* กรุงเทพฯ : เสมา. ธรรม.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมมิก จำกัด.

พิทยา บวรวัฒนา. (2550). *ความหมายของการบริหารจัดการ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รุจิร์ ภู่สาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิพเพรส.

ศิริ ถีอาสนา. (2557). *เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2541). *การบริหาร.* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : เกษมสุวรรณ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). *หลักการบริหารการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย. รามคำแหง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแหงชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรูผู่เรียนสำคัญที่สุด.* กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพดี.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 –2559.* กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิตอล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรางค์รัตน์ วศินารมณ์. (2542). *ทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/งานวิจัย

จันทมา นนทิกร. (2552). *โดยโครงการพัฒนาโรงเรียนเข่มแข็งด่วยการจัดการความรู่ (Healthy School by Knowledge Management).* มูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาการเรียนรู (มสวร.) ไดสังเคราะหวิธีการปฏิบัติที่เปนเลิศ (Best Practices) เรื่อง การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.

ดวงพร หวานเย็น. (2556). *การจัดการการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

นันทวัน จันทร์กลิ่น. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

พระเจริญ บุญทศ ดร., ลัดดาวัลย์ คงทอง. (2563). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกลุ่ม 3.* วิจัย โรงเรียนมหาวิชราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

พระพัฒนพล สิริสุวณฺโณ (เพ็ชรไชย), ประยูร แสงใส, อุทัย วรเมธีศรีสกุล. (2563). *การจัดการเรียนรู้ตามหลัก อิทธิบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอุบลราชธานี.* วิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

ลักขณา สริวัฒน์. (2559). *การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูระดับประถมศึกษา*. วิจัย โรงเรียนมหาวิชราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

ศิริ ผิวชัย. (2560). *ผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills : The Challenges Ahead*. ภูเก็ต : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สมพร อินทรพาเพียร. (2560). *การปรับใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุกิจ มลสวัสดิ์. (2560). *การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.* งานวิจัย โรงเรียนพระบรมธาตุพิทักษ์วิทยา.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเพื่อการบริหารและการนำคณะของคณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560*. ในรายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สุปราณี สาระรัตน์. (2564). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สู่การเรียนรู้เชิงรุกในการเรียนภาษาอังกฤษ.* ดุษฎีนิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อัจฉรา จงดี. (2560). *การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด.* วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

3) วารสาร

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2559). การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง : การจัดการเรียนรู้ด้านการผลิตครู. สักทอง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* (สทมส). 22(2), 3

สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 8(2), 15.

4) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 1-2.

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา. (2563). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 - 2565*. สังกัดสำนักการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5.

_____. (2564). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR).* สังกัดสำนักการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5.

เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. (2556). หมวดวิชาบริหารศาสตร์ กองพัฒนาบุคคล สปช.

5) บทความจากเว็บไซต์

กรมการพัฒนาชุมชน. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).* สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก cddweb.cdd.go.th/cdregion04/cdworker/008.pdf.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.* สืบค้นเมื่อ 19 กันยายน 2564 เข้าถึงได้จาก https://www.academia.edu/20581676/%A5.

กองพุทธศาสนา. (2561). *คู่มือโรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ.* สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2564 เข้าถึงได้จาก http://deb.onab.go.th/index.php.

เกษมสิงห์ เฟื่องฟู. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).* สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก http://www.nb2.go.th/kmcdata/uploadq/120.ppt.

ทองสุข วันแสน. (2557). *กรอบแนวคิดในการวิจัย.* สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2565 เข้าถึงได้จาก http://dr.thongsook.com/?fbclid=IwAR1N5VZeFXFL0EdmBWw9wPQ11gZkQXCI_fEamr7yAOhAUXsRZrUkNIESp-k.

นิพัฒน์ ชัยวรมุขกุล. (2555). *การพัฒนาคืออะไร.* สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2565 เข้าถึงได้จาก https://www.gotoknow.org/posts/485293.

พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว. (2555). *ความหมายของคำว่า "การพัฒนา".* สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2565 เข้าถึงได้จาก https://www.gotoknow.org/posts/300377.

พระราชวรมุนี. (2558). *การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-net).* สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565, เข้าถึงได้จาก https://www.niets.or.th/th/content/view/1123.

พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก. (2560). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติบีเน็ตของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น.* สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก http://mcmac.udru.ac.th/mcmac_files/vol4_1_6.pdf.

แพง ชินพงศ์. (2551). *ชุมชน-คุณภาพชีวิต.* สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2565, เผยแพร่โดย : MGR Online เข้าถึงได้จาก https://mgronline.com/qol/detail/9510000025995.

สำนักงาน ก.พ. คู่มือการสอบสัมภาษณ์ (2550). สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2565 เข้าถึงได้จาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/article/ocsc-2 5 5 0 -manual-interview-khuumuuekaarsbsamphaasn.pdf.

สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3. *การประชุมชี้แจงแนวทางการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ O-NET, B-NET ปีการศึกษา 2559.* สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2564 เข้าถึงได้จาก https://www.niets.or.th/th/content/view/3493.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2551). การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion). สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2565 เข้าถึงได้จาก http://www.vijai.org/Tool_vijai/12/02.asp.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *คู่มือข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ*, สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565 เข้าถึงได้จาก https://www.kroobannok.com/21343.

2. ภาษาอังกฤษ

Barnard, Chester I. (1972). *The Functions of the Excutives*. Boston : Harvard University Press.

Dejon, William L. (1 9 7 8). *Principles of Management : Text & Cases*. Menlo Park, California : the Benjamin/Cummings Publishing Company, Inc.

Drucker, Peter F. (1974). *The Practice of Management*. New York : Harper & Row.

Eggen, P. & Kauchak, D. (1997) *Educational Psychology*. (3 rd.) NJ : Prentice Hall.

Hough, B., & Duncan, K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Westlu.

Sergiovanni, Thomas J. (1991). *The Principalship a Reflective Perspective*. 2nd ed. Boston : Allyn Bacon.

_____. (1994). *Building Community in Schools*. San Francisco, CA: Jossey Bass.

Simon, H. A. (1960). *The New Science of Management Decision*. New York: Harper & Row.

Terry, G.R. (1968). *Principles of Management*. Illinois : Richard D. Irwin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก
งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา”

ลำดับที่	**ชื่อ- สกุล**	**ตำแหน่ง**
1.	พระครูปราการวรศาสน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
2.	พระบรรจง จนฺทธมฺโม	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
3.	นายสมบุญ ธีรวังโส	ครูปฏิบัติการสอน
4.	นายสมเกียรติ วิชัยนำโชค	ครูปฏิบัติการสอน
5.	นายครรชิต ชอบจิตร	ครูปฏิบัติการสอน
6.	นายธนโชค ศรีบุญเรือง	ครูปฏิบัติการสอน
7.	นายมานิต ริเชอร์	ครูปฏิบัติการสอน
8.	นางสาวเกวริน กาวีระ	ครูปฏิบัติการสอน
9.	นายประจักร กุนนะ	ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
งานวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่"
วันอังคาร ที่ 11 เดือนเมษายน พ.ศ.2566

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	รายมือชื่อ
1.	พระมหาสกุล มหาวีโร,ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
2.	ดร.ชาลี ภักดี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
3.	ดร.มนตรี วิชัยวงษ์	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา	
4.	พระมหาอินสอน คุณวุฑโฒ	ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์	
5.	นางสาวเสาวนีย์ ตั้งสัจจวงค์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์	
6.	นางสุชัญญา คุณยศยิ่ง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์	
7.	พระมหาเอกราช อตฺมนญฺญ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์/ครูปฏิบัติการสอน	
8.	นายแสวง เสมอใจ	นักวิชาการศาสนา สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5	

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- การศึกษาเอกสาร
- การสัมภาษณ์
- การสนทนากลุ่ม

กรอบวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ชนิดของเอกสาร ◯ **บทความ** ◯ **รายงานการวิจัย** ◯ **ตำรา**
◯ **รายงาน/คู่มือ/เอกสารต่างๆ ของหน่วยงาน** ◯ **อื่นๆ ระบุ**.....

2. ชื่อเอกสาร.....
3. ชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ .....
4. สถานที่พิมพ์.....
5. สาระสำคัญของเอกสาร.....
6. สรุปเนื้อหาที่สำคัญ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กรอบแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา”

****

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้วัตถุประสงค์เพื่อแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับการทำสารนิพนธ์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

3. แบบสัมภาษณ์นี้เป็นการศึกษาในเชิงวิชาการ จะไม่มีผลสะท้อนกลับในแง่ลบแก่ท่านผู้ให้สัมภาษณ์แต่ประการใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้ให้คำตอบในการตอบแบบสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริง ทั้งนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

(พิชัยลักษณ์ เมืองมูล)
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
เพศ ( ) บรรพชิต ( ) ชาย ( ) หญิง อายุ.....ปี
ประสบการณ์การทำงาน.....ปี ระดับการศึกษา.....

<u>ตอนที่ 2</u> แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

2.1. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการบริหารจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

.....
.....
.....
.....

2.2. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการบริหารจัดกากรความรู้ในด้านการเตรียมความพร้อมของครูหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2.3. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการวางแผน และเตรียมการจัดการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ หรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2.4. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน หรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2.5. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการจัดระบบ และการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแก่ครู หรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

2.6. ท่านคิดว่าผู้บริหารมีการจัดระบบและการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมิน การรายงานและการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ หรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้

ด้วยความขอบคุณยิ่ง
นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล
นักศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

กรอบแบบบันทึกสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
งานวิจัยเรื่อง "แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"
วันที่ 3 เดือนมกราคม พ.ศ.2567
สถานที่ โรงเรียนวัดเมืองสาตร อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวังเชียงใหม่
ผู้ดำเนินการสนทนา นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา มมร.ล้านนา

คำชี้แจง

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ชุดนี้มีความประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เพื่อนำแนวทางที่ได้ไปเป็นแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ต่อไป

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อการวิจัยชุดนี้ประกอบด้วยประเด็นสนทนา คือ ความคิดเห็นของท่านที่มีต่องานวิจัยชิ้นนี้ และแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยการนำแนวการบริหารตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาเป็นกรอบคิดในการวางกรอบและขั้นตอนในการหาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ผู้ร่วมสนทนา

1.1 พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มมร.ล้านนา
1.2 ดร.ชาลี ภักดี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา
1.3 นางเยาวลักษณ์ เกษรเกศรา	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเมืองสาตร
1.4 นายอินทร ชมชื่น	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเสาหิน
1.5 นางนิภา แก้วประทีป	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
1.6 นางกาญจนา ทินนา	ครูชำนาญการพิเศษ
1.7 นางสุทธิลักษณ์ เมืองพรหม	ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
1.8 นางสาวศิริพร ปัญญายิ่ง	ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
1.9 นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล	นักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา มมร.ล้านนา

<u>หัวข้อการสนทนา</u>

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และและการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (ฉันทะ : ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดเรียนรู้)

.....
.....
.....
.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู โดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการปฏิบัติการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิริยะ: ความเพียรพยายามต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

.....
.....
.....
.....

4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศ ประเมิน การจัดการเรียนรู้ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (จิตตะ : การเอาใจใส่ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

.....
.....
.....
.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวทางการให้ความช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 (วิมังสา : การพิจารณาคิดไตร่ตรองต่อการบริหารจัดการเรียนรู้)

.....
.....
.....
.....

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้จดบันทึก

(พิชัยลักษณ์ เมืองมูล)

นักศึกษาปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ค
หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรมฯ เขต ๕
เลขรับ 036/2566
วันที่ 10 ก.พ. 2566
เวลา 11.00 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๐๘๘

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรียน รักษาการประธานเขตการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกิตติพงศ์ วงค์ฟ้าเลื่อน นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๐๕ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พิจารณาเห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่าน คือ **นายแสวง เสมอใจ นักวิชาการศาสนศึกษา** สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม เขต ๕ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

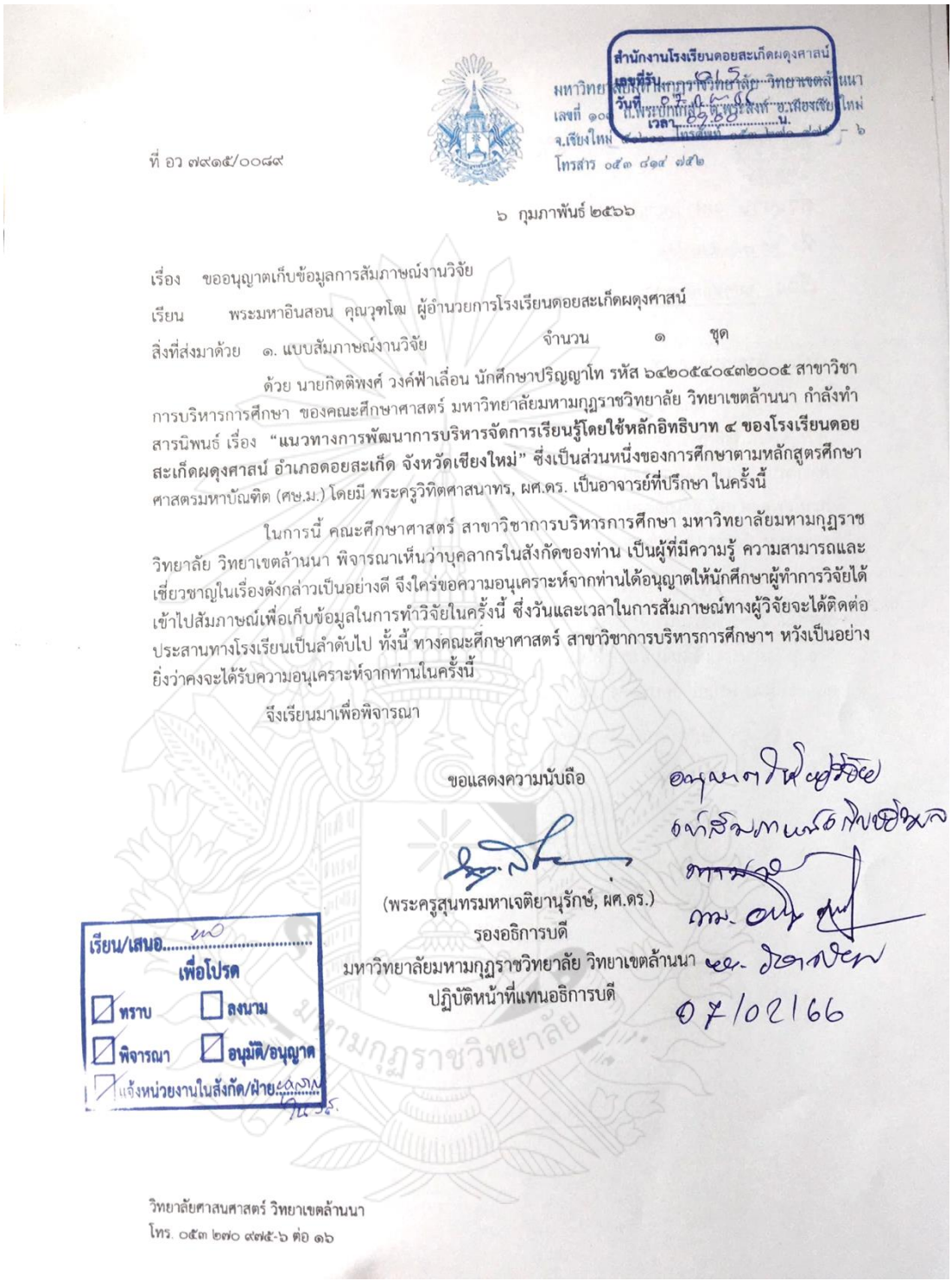
ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

เรียน ประธานเขตการศึกษาฯ เขต ๕
เพื่อพิจารณามอบ
☑ กองอำนวยการ
☐ กองเทคโนโลยีสารสนเทศ
☐ กองนโยบายและแผนการจัดการศึกษา
☐ กองประเมินผลการจัดการศึกษา
☐ กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษา

๑๐ ก.พ. ๖๖
วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๖

(พระครูสุนทรพิมลศีล)
ประธานเขตการศึกษาฯ เขต ๕
๑๓ ก.พ. ๒๕๖๖

สำนักงานโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์
เลขที่รับ 215
วันที่ 07 ก.พ. 2566
เวลา 8:38 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๔ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๐๘๙

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน พระมหาอินสอน คุณวุฑโฒ ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสัมภาษณ์งานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายกิตติพงศ์ วงค์ฟ้าเลื่อน นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๐๕ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของโรงเรียนดอยสะเก็ดผดุงศาสน์ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พิจารณาเห็นว่าบุคลากรในสังกัดของท่าน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นักศึกษาผู้ทำการวิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งวันและเวลาในการสัมภาษณ์ทางผู้วิจัยจะได้ติดต่อประสานทางโรงเรียนเป็นลำดับไป ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี

อนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์ได้ตามเสนอ
07/02/66

เรียน/เสนอ.....
เพื่อโปรด
☑ ทราบ ☐ ลงนาม
☑ พิจารณา ☑ อนุมัติ/อนุญาต
☐ แจ้งหน่วยงานในสังกัด/ฝ่าย.....

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๑๕

ที่ อว ๗๙๑๕/ ๐๐๐๔ **วันที่** ๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.

ด้วย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๓๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันพุธที่ ๓ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ โรงเรียนวัดเมืองสาตร ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ๐๕๓-๒๗๐-๙๗๕ ต่อ ๑๑๕

ที่ อว ๗๙๑๕/ ๐๐๐๓ **วันที่** ๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร ดร.ชาลี ภักดี

ด้วย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๓๐ สาขาวิชา การบริหารการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันพุธที่ ๓ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ โรงเรียนวัดเมืองสาตร ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา

โรงเรียน 8

เลขรับ 1 ม.ค. 67 1650

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๙ ๗๕๖

ที่ อว ๗๘๑๕/๐๐๐๗

๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร นางเยาวลักษณ์ เกษรเกศรา ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเมืองสาตร

ด้วย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๓๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) งานสารนิพนธ์ของ นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล ในวันพุธที่ ๓ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ โรงเรียนวัดเมืองสาตร ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๑๕

โรงเรี... ...ศาสตร์
เลขรับ 11
วันที่ ๒๒ ม.ค. ๖๗ 16 น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๗ ๗๕๒

ที่ อว ๗๘๑๕/๐๐๑๐

๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร นางกาญจนา ทินนา ครูชำนาญการพิเศษ

ด้วย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๓๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) งานสารนิพนธ์ของ นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล ในวันพุธที่ ๓ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ โรงเรียนวัดเมืองสาตร ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเมืองสาตร
.....
.....
.....
เจ้าหน้าที่.....ประสาตร

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕-๖ ต่อ ๑๑๕

โรงเรียนวัดเสาหิน
เลขที่ 006
วันที่ - 2 ม.ค. 2567 เวลา 13.40

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๗๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๑๑๙ ๗๕๒

ที่ อว ๗๙๑๕/๐๐๐๘

๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เจริญพร นายอินทร ชมชื่น ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเสาหิน

ด้วย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล นักศึกษาปริญญาโท รหัส ๖๔๒๐๕๔๐๔๓๒๐๓๐ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **"แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี พระครูวิทิตศาสนาทร, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) งานสารนิพนธ์ของ นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล ในวันพุธที่ ๓ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๐ น. ณ โรงเรียนวัดเมืองสาคร ตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ ทางคณะศึกษาศาสตร์ ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

โรงเรียนวัดเสาหิน
○ เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป
○ เพื่อประชาสัมพันธ์
○ เพื่อทราบและแจ้งครูในที่ประชุม
○ เพื่อ.....
○ เสนอความคิดเห็น.....

☑ ทราบ ○ อนุมัติ
○ ดำเนินการตามเสนอ
○ แจ้ง.....
○ พิจารณาสั่งการ.....

(นายอินทร ชมชื่น)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเสาหิน

วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
โทร. ๐๕๓ ๒๗๐ ๗๗๕ ต่อ ๑๑๕

ภาคผนวก ง
หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ชื่อผู้วิจัย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ พระครูปราการวรศาสน์

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **พระครูปราการวรศาสน์** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

พระครูปราการวรศาสน์

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ชื่อผู้วิจัย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายธนโชค ศรีบุญเรือง

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายธนโชค ศรีบุญเรือง** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

นายธนโชค ศรีบุญเรือง

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ชื่อผู้วิจัย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายครรชิต ชอบจิตร

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายครรชิต ชอบจิตร** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

นายครรชิต ชอบจิตร

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา**

ชื่อผู้วิจัย **นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล**

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ **นางสาวเกวริน กาวีระ**

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นางสาวเกวริน กาวีระ** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

นางสาวเกวริน กาวีระ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา**

ชื่อผู้วิจัย **นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล**

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ **นายประจักร กุนนะ**

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายประจักร กุนนะ** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์ และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

นายประจักร กุนนะ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ชื่อผู้วิจัย นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายสมเกียรติ วิชัยนำโชค

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายสมเกียรติ วิชัยนำโชค** ได้ทราบรายละเอียดของโครงการวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น และยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหา หรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ และข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

นายสมเกียรติ วิชัยนำโชค

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปการวิเคราะห์ SWOT หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้
ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

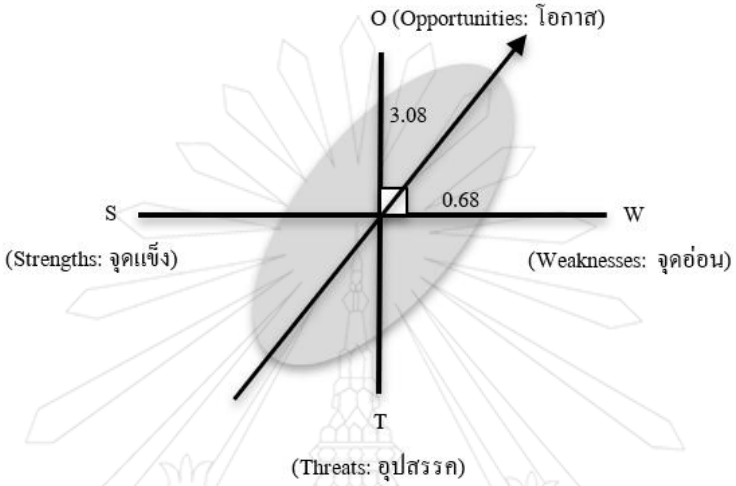
ตารางสรุป โอกาส/อุปสรรค

ปัจจัยภายนอก	น้ำหนักคะแนน 1	ค่าคะแนน		คะแนนจริง		สรุป
		โอกาส (1-5)	อุปสรรค (1-5)	โอกาส	อุปสรรค	
1. สถานศึกษามีพระราชบัญญัติการศึกษารองรับ	0.25	5	3	1.25	0.75	0.50
2. การมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย จากหน่วยงานภายนอก	0.15	5	3	0.75	0.45	0.30
3. สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนด้านสื่อเทคโนโลยี	0.22	4	3	0.88	0.66	0.22
4. สถานศึกษาได้รับความยอมรับจากผู้ปกครอง	0.21	5	3	1.05	0.63	0.42
5. สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น	0.16	4	3	0.64	0.48	0.16
สรุปปัจจัยภายนอก				4.57	2.97	
เฉลี่ยปัจจัยภายนอก				1.60		3.08
				4.57 - 2.97		

ตารางสรุป จุดแข็ง/จุดอ่อน

ปัจจัยภายใน	น้ำหนักคะแนน 1	ค่าคะแนน		คะแนนจริง		สรุป
		จุดแข็ง (1-5)	จุดอ่อน (1-5)	จุดแข็ง	จุดอ่อน	
1. กำหนดนโยบาย	0.16	2	4	0.32	0.64	-0.32
2. กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ต่างๆมีความชัดเจนยิ่งขึ้น	0.16	3	4	0.48	0.64	-0.16
3. จัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครู	0.15	2	4	0.30	0.60	-0.30
4. กำหนดการจัดการเรียนรู้สอดคล้อง กับธรรมชาติผู้เรียน	0.15	3	4	0.45	0.60	-0.15
5. จัดระบบ การนิเทศกำกับติดตาม มีความต่อเนื่อง	0.12	3	4	0.36	0.48	-0.12
6. การประเมิน การรายงานผล มีความต่อเนื่อง	0.13	3	4	0.39	0.52	-0.13
7. ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนมากขึ้น	0.12	3	4	0.36	0.48	-0.12
สรุปปัจจัยภายใน				2.66	3.96	
เฉลี่ยปัจจัยภายใน				-1.30		0.68
				2.66 - 3.96		

กราฟแสดงสถานภาพ การบริหารจัดการการเรียนรู้
โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ปัจจัยภายนอก		ปัจจัยภายใน	
โอกาส	4.57	จุดแข็ง	2.66
อุปสรรค	2.97	จุดอ่อน	3.96
ค่าเฉลี่ย	1.6	ค่าเฉลี่ย	-1.3

นำมาคูณ 2 เท่ากับ 3.08	นำมาหาร 2 เท่ากับ 0.68

ภาคผนวก ฉ
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพถ่ายการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ข้อมูล พระครูปราการวรศาสน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ณ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา วันที่ 26 สิงหาคม 2566

การสัมภาษณ์ข้อมูล พระบรรจง จนฺทธมฺโม รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ณ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา วันที่ 26 สิงหาคม 2566

การสัมภาษณ์ข้อมูล นายสมบุญ ธีรวังโส ครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
ณ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา วันที่ 27 สิงหาคม 2566

การสัมภาษณ์ข้อมูล นายสมเกียรติ วิชัยนำโชค ครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา
ณ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา วันที่ 27 สิงหาคม 2566

ภาพถ่ายการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วันที่ 3 มกราคม 2567

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วันที่ 3 มกราคม 2567

ภาคผนวก ช
หนังสือตอบรับลงตีพิมพ์ในวารสาร

JLR วารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์
JOURNAL OF LANNA RESEARCH REVIEW
ISSN.2822-0811 (Online)

วัดผ้าขาว เลขที่ ๓๖ ถนนราชมรรคา
ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

ที่ ๐๐๕ /๒๕๖๗

๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาและตอบรับบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์

เรียน คุณพิชัยลักษณ์ เมืองมูล

ตามที่ คุณพิชัยลักษณ์ เมืองมูล ได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “**แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา**” เพื่อตีพิมพ์ในวารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์ ซึ่งเป็นวารสารกำลังพัฒนาเพื่อเข้าสู่ระบบ Thai Citation Index (TCI)

ในการนี้ กองบรรณาธิการวารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์ ได้พิจารณาบทความของท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีผู้ประเมินบทความจำนวน ๒ ท่าน และจะได้ตีพิมพ์บทความของท่านเพื่อเผยแพร่ในวารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗) ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.อุเทน ลาพิงค์)
บรรณาธิการวารสารล้านนาวิจัยปริทรรศน์

นายบุญนำ สุนามถาวร
เลขานุการวารสาร
โทร. ๐๘๑-๐๒๑๐-๒๔๑
boonnam.sun@mbu.ac.th

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายพิชัยลักษณ์ เมืองมูล
วัน เดือน ปีเกิด 13 มิถุนายน 2517
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 467 หมู่ที่ 2 บ้านกองลม ตำบลเมืองแหง
อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2536 สอบไล่มัธยมศึกษาปี 6 โรงเรียนพินิตประสาธน์
อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

พ.ศ. 2537 สอบไล่นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดพระนั่งดิน
อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

พ.ศ. 2542 จบการศึกษาปริญญาตรี ศาสนศาตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา คณะมนุษยศาตร์
วิชาเอกภาษาอังกฤษ

พ.ศ. 2558 จบการศึกษาปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู)
มหาวิทยาลัยฟาร์อิสเทอร์น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2551 ครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ โรงเรียนเวียงแหง
ปริยัติศึกษา ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2558 รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ตำบลเมืองแหง
อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่